

ALAIN DECAUX

ROSENBERGLER
ÖLMEMELİ

Türkçesi :
ZEHRA VAĞRALI GENCOSMAN

MİLLİYET YAYIN A.Ş. YAYINLARI

Dizi Dışı

Türkiye'de yayın hakkı: Milliyet Yayın A.Ş.

Birinci baskı: Mart 1979

Dizgi, baskı, cilt: Ağaoglu Yayınevi Tesisleri Tel: 27 73 37

Kişiler:

YARGIÇ

AVUKAT

ETHEL ROSENBERG

JULIUS ROSENBERG

I. MÜFETTİŞ

II. MÜFETTİŞ

GAZETECİ

McCARTHY

DAVID GREENGLASS

MAX ELITCHER

RUTH GREENGLASS

SAVCI

MORTON SOBELL

BİRİNCİ BÖLÜM

(Dekor yok. Sahnenin çeşitli bölümleri spotlarla aydınlatılır. Perde açıldığında, sahne gerisinde oturan Yargıç aydınlanır. Sağda, Julius ve Ethel, yanyana, ayakta; gene sağda, Julius'la Ethel'den biraz ötede, Avukat; solda, tek başına savcı.)

YARGIÇ: Tüm yaşamım boyunca katilleri yargıladım. Yüreğime korku veren suçluları mahkûm ettim. Kötülüğü yakından gördüm ve cezalandırmakta gecikmedim. En azılı canilerin birer birer önüme getirildiğine tanık oldum. Ama, erkek olsun, kadın olsun, bu canilerin hiçbirisi, sizin kadar suçlu görünmedi gözüme Ethel ve Julius Rosenberg, siz yurdunuza ihanet ettiniz. Amerika'nın güvenliğini sağlayan en güçlü silâhı yabancılara sattınız. Atom bombası Ruslara verilmiş olmasaydı, Amerika Birleşik Devletleri bugün Kore'de saldırıya uğramazdı. Yüzbin kişinin ve gelecekte daha kimbilir kaç kişinin ölümünden sorumlusunuz. Bugüne dek yargıladığım katil-

lerin hepsinin elleri kana bulanmıştı. Ama onların hiçbirisi bu kadar insanın kanına girmemiştir. Sizi bağışlamak benim elimde değil, Julius ve Ethel Rosenberg. Bu yaptığınızdan ötürü, sizi ancak Tanrı bağışlayabilir. Yasalar uyarınca, 21 Mayıs'ta idam edileceksiniz.

(Yargıç ve Savcı gözden kaybolur. Yalnız Ethel, Julius ve Avukatı aydınlatan spotlar yanık kalır. Üçü birlikte yürürler.)

AVUKAT: Mücadeleyi kaybetmiş değiliz, henüz. Gücüm bitene dek, suçsuz olduğunuzu savunacağım.

ETHEL: Emmanuel, Julius'la ben, birlikte öleceğimize göre, hâlâ ayrı hücrelerde tutulmamız zorunlu mu?

JULIUS: Emmanuel, ne olur, Ethel'le ikimizi bir araya koymalarınızı sağlayın!

AVUKAT: Susmayacağım Julius! Sonuna kadar susmayacağım! Bütün dünya beni dinlemek zorunda kalacak!

(Karanlığın içinden iki F.B.I. müfettişi belirir.)

ETHEL: Ben seninle birlikte kalmak istiyorum, Julius!

JULIUS: Bunu bizden esirgeyemezler, Ethel!

AVUKAT: Sizi öldürmeyecekler! Sizi öldürmelerine, tüm dünya engel olacak!

Onları ikna etmekten başka hayatta hiçbir şeyin önemi yok artık benim için!

Ethel, Julius, siz ölmeyeceksiniz!

ETHEL: Seni seviyorum, Julius!

JULIUS: Seni seviyorum, Ethel!

(Müfettişler onları sürükleyerek götürür. Karanlıkta gözden kaybolurlar. Eko ile büyüyen sesleri, bir kez daha yankılanır.)

Seni seviyorum!

ETHEL: Seni seviyorum!

(Avukat, sahnede yalnız kalmıştır. Seyircilere seslenir.)

AVUKAT: O akşam, ayrı ayrı yönlerde uzaklaşan ayak seslerini ve birbirlerine 'seni seviyorum' diye haykırışlarını sonsuzluğa dek unutamayacağım. Bu haykırışlarla aralarında, onları çevreleyen nefretten de, ölümden de daha güçlü bir bağ yaratmak istiyorlardı sanki! Adım Emmanuel Bloch. Yahudiyim. Onlar gibi. Avrupa kökenli bir Yahudi olan büyük babam, Yahudi kıyımı yüzünden Avrupa'dan kaçmıştı.

Büyük babamdan daha kusursuz bir Amerikan yurttaşına hiç raslamadım bugüne dek. Nelere inanmazdı ki büyük babam! Onun ardından ben de birçok şeylere körü körüne inandım. Uzun bir süre. Belki fazla uzun. Bazen, bu güzel, bu insancıl ilkelerin hepsinden kuşkuya düşüyorum.

Bir de onları düşünüyorum. Ölümün pusu kurduğu şu iki kişiyi. Kendilerine karşı ne yapılmış olursa olsun, inançlarını bir an bile yitirmeyen Ethel ve Julius'u düşünüyorum.

(Sahne aydınlanır: Ethel ütü yapıyor, Julius ise kravatını bağlıyor.)

iki oda, bir mutfaktan ibaret apartman dairelerinde yaşayan milyonlarca böyle aile var New York'da. Az çok mutlu, sıradan ailelerdir, bunlar. Kniskerbocker Village'de oturan Rosenberglere ise, gerçekten mutlu bir ailedir.

(Avukat gözden kaybolur.)

ETHEL: Geç kalacaksın.

JULIUS: Daha var. Çocuklar kalktı mı?

ETHEL: Mike'in okulu yok bugün, sen de biliyorsun.

JULIUS: Gezmeye mi gideceksiniz?

ETHEL: Onlara akvaryumu göstereceğim. Büyük şehirlerdeki bu akvaryumlar, ana-babaların imdadına yetişiyor Allaha!

(Julius hazır.)

JULIUS: İşte. Birkaç dolar daha kazanabilmek için dövüşmeye gidiyorum yine. Birkaç dolar diyorsam - Mağazadaki ödenecek faturaları bir görsen, Himalayalar'dan farksız! Akşama görüşürüz sevgilim. (Büyük bir sevecenlikle) Beni seviyor musun?

ETHEL: (Büyük bir sevecenlikle) Seni seviyorum.

(Kapı çalınır. Şaşkınlık.)

JULIUS: Bu saatte kim olabilir?

ETHEL: Hay Allah! Kasaba da dünya kadar borcum var!

(Julius kapıyı açmaya gider. Kapı açılır. İki adam görünür. Bunların F.B.I. ajanı oldukları her hallerinden bellidir.)

I. MÜFETTİŞ: Bay Julius Rosenberg siz misiniz?

JULIUS: Evet benim.

I. MÜFETTİŞ: Sizinle biraz görüşmek istiyoruz.

JULIUS: Hangi konuda?

I. MÜFETTİŞ: Federal Araştırma Bürosundan geliyoruz.

JULIUS: Buyrun.

(Her ikisi de girer.)

II. MÜFETTİŞ: Bayan Rosenberg, değil mi?

ETHEL: Evet.

II. MÜFETTİŞ: David Greenglass'ın kız kardeşi.

ETHEL: Evet.

(II. Müfettiş cebinden bir fiş çıkarır.)

Ethel Rosenberg. Daktilo. Elektrik Mühendisi Julius Rosenberg'le evli. Sendikacı. Musevi. Altı ve iki yaşlarında iki çocuk sahibi. Tamam mı?

ETHEL: Evet ama anlayamadım.

I. MÜFETTİŞ: Basit bir formalite. Zaten soracaklarımız Bay Rosenberg'le ilgili.

JULIUS: Benden şikâyetleri nedir?

I. MÜFETTİŞ: Şunu iyice belirtelim ki, sizden şikâyet eden yok.

II. MÜFETTİŞ: Arkadaşımın dediği gibi, size sorulacak bazı sorularımız var. O kadar.

I. MÜFETTİŞ: Bu, sizden bir şikâyetimiz olduğu anlamına gelmez.

JULIUS: Buyrun, sorabilirsiniz. Sormaya hakkınız olduğuna göre...

I. MÜFETTİŞ: Elbette hakkımız var. Ama siz de buna karşılık, yanıtlamama hakkına sahipsiniz.

II. MÜFETTİŞ: Ama bunu salık vermeyiz, tabii. İş-

birliği yapmak, her zaman için daha iyidir.
Bunu sizin iyiliğiniz için söylüyorum.

ETHEL: (*Birden çok heyecanlı*) Ne istiyorsunuz bizden? Söylesenize artık.

I. MÜFETTİŞ: Çok heyecanlı bir karınız var, bay Rosenberg.

JULIUS: Yoo!

II. MÜFETTİŞ: Burada bulunmamız, kardeşiniz yüzünden, bayan Rosenberg.

ETHEL: David!

I. MÜFETTİŞ: Kendisi bu gece tutuklandı.

ETHEL: Ama neden? Neden tutuklandı?

I. MÜFETTİŞ: Los Alamos tesislerinden uranyum çalındığı saptandı.

II. MÜFETTİŞ: David Greenglass aleyhinde kanıtlar bulundu.

ETHEL: Olamaz! Bir yanlışlık var bu işte!

I. MÜFETTİŞ: Mahkemede anlaşılır.

ETHEL: Kardeşim hırsızlık yapacak insan değildir.

JULIUS: Olacak iş değil bu, beyler.

ETHEL: Suçsuz olduğunu anlayacaklar!

I. MÜFETTİŞ: Olabilir, ama ne yazık ki işler gitgide karışıyor, bayan Rosenberg.

II. MÜFETTİŞ: Uranyum hırsızlığı ikinci planda kaldı şimdi.

ETHEL: İkinci planda mı? Neden?

I. MÜFETTİŞ: David Greenglass bu gece, Los Alamos'dan atom sırları çaldığını itiraf etti.

II. MÜFETTİŞ: Atom bombası planlarını. Gördüğünüz gibi, sorun o kadar basit değil.

ETHEL: Julius, Julius, deli bunlar!

JULIUS: Kötü bir şaka yapıyorsunuz gibi geliyor bana.

II. MÜFETTİŞ: İşin şakaya gelir tarafı yok, bay Rosenberg. David Greenglass, bu işi sizin buyruğunuzla yaptığını ileri sürüyor.

ETHEL: Julius, Julius, ne diyor bu adamlar?

I. MÜFETTİŞ: Atom bombası planlarını, Ruslara satmak üzere kendisinden istemişsiniz.

II. MÜFETTİŞ: Daha doğrusu, David Greenglass böyle diyor.

I. MÜFETTİŞ: Kardeşiniz, bayan Rosenberg.

ETHEL: Bunları aklından geçirmesi için ona ne yaptınız?

JULIUS: Sarhoştı, belki de hastaydı! Belki de bütün bunları siz uyduruyorsunuz, kimbilir hangi amaçla!

ETHEL: Söylediklerinizin hiçbiri doğru değil!

I. MÜFETTİŞ: Doğru olmayan hangisi? Kardeşinizin atom bombası planlarını çaldığı mı? Yoksa, kocanızın onu bu işe kışkırttığı mı?

JULIUS: Dikkat edin, beyler! Beni yalnızca sorguya çekeceğinizi söylemişsiniz. Şimdi ise casuslukla suçluyorsunuz. Avukatıma haber veriyorum!

(*Telefonu açar ve numarayı çevirmeye başlar.*
II. Müfettiş telefonu kapatır.)

II. MÜFETTİŞ: Avukatlar işleri karıştırmaktan başka bir şeye yaramaz.

I. MÜFETTİŞ: Sorun çok basit, bay Rosenberg. Sizin casus olduğunuzu savladığımız filan yok. Sadece sanık David Greenglass'ın sizi suçladığını bildirmeye geldik. Bunu bilmeniz gerekiyordu, doğal olarak.

II. MÜFETTİŞ: Biz de onun suçladığı kişiler hakkında kovuşturma yapıyoruz.

I. MÜFETTİŞ: Sanıkların, zaman kazanmak için falanca kişi aleyhinde filanca sözleri söylediğine sık sık tanık oluyoruz.

II. MÜFETTİŞ: Bizim görevimiz bunları kovuştur-
maktan ibaret. Hepsi bu kadar.

(Sessizlik. Julius lehte ve aleyhte söylenenle-
ri düşünür. Ethel gözünü ondan ayırmaz.)

JULIUS: Neyi öğrenmek istiyorsunuz?

(I. Müfettiş cebinden bir paket sigara çıkarır.)

I. MÜFETTİŞ: Sigara içer misiniz bay Rosenberg?

JULIUS: Hayır.

I. MÜFETTİŞ: Sigara içmem sizi rahatsız eder mi,
bayan Rosenberg?

ETHEL: Hayır.

II. MÜFETTİŞ: Eviniz pek güzel.

I. MÜFETTİŞ: Çoktan beri mi burada oturuyor-
sunuz?

JULIUS: 1942 den beri.

II. MÜFETTİŞ: Sekiz yıl oluyor, demek.

I. MÜFETTİŞ: Endişelenmeyin. Meslekdaşımın
hesabı pek kuvvetlidir de. (Güler) Kaç ya-
şındasınız bay Rosenberg?

JULIUS: Otuz iki.

I. MÜFETTİŞ: Özür dilerim, ya siz bayan Rosen-
berg?

ETHEL: Otuz dört.

II. MÜFETTİŞ: Bay Rosenberg'le evlendiğiniz za-
man militan bir Sendikacıymışsınız, bayan
Rosenberg.

ETHEL: Haftada yedi dolar kazanan bir daktiloy-
dum o zamanlar. Bizim bürodan Sendikaya

ilk girenlerden biri de bendim.

Bu bir suç mu?

II. MÜFETTİŞ: Burada soruları biz soruyoruz, ba-
yan Rosenberg.

I. MÜFETTİŞ: Siz de Sendikaya kayıtlı mısınız, bay
Rosenberg?

JULIUS: Yeryüzünde o kadar büyük sefalet var
ki, müfettiş bey! O kadar çok insan sömürü-
lüyor ki. İnsan gözü kapalı yaşayamaz!

I. MÜFETTİŞ: Savaştan önce İspanyol Cumhuri-
yetçilerini destekleyen bütün mitinglere ka-
tılıyordunuz.

II. MÜFETTİŞ: Öyle değil mi Bay Rosenberg?

JULIUS: Nazilere karşı yapılan bütün mitinglere
de katıldım.

II. MÜFETTİŞ: Komünist Partisine kayıtlı mısınız
bay Rosenberg?

JULIUS: Hayır.

I. MÜFETTİŞ: Komünizm hakkında ne düşünü-
yorsunuz, bay Rosenberg?

JULIUS: Komünizm hakkında düşündüklerimin,
kaynımın sözde suçlamalarıyla ne ilişkisi ola-
bilir?

II. MÜFETTİŞ: David Greenglass'dan, Los Alamos
atom tesisleri hakkında size bilgi vermesini is-
tediniz mi, bay Rosenberg?

JULIUS: Ne münasebet! Avukatımla görüşmek is-
tiyorum.

I. MÜFETTİŞ: Kocanıza ait yazıları daktiloda siz
yazıyorsunuz, değil mi bayan Rosenberg?

ETHEL: Evet, sık sık yazarım.

I. MÜFETTİŞ: Bazen, gece geç vakitlere kadar sü-
rüyor bu iş değil mi?

ETHEL: Evet, bazen.

I. MÜFETTİŞ: Kocanızın işleri bu kadar önemli yazışmaları gerektiriyor, demek?

ETHEL: Pek tabii.

II. MÜFETTİŞ: Bu yazdıklarınız, yabancı bir ülkeye gönderilen raporlar olmasın sakın?

ETHEL: Julius, Julius, bunlar bizim gerçekten casus olduğumuza inanıyorlar!

(Julius yeniden telefona sarılır.)

I. MÜFETTİŞ: Bir soru daha, bay Rosenberg, tek bir soru! Sonra isterseniz avukatınızı arayabilirsiniz.

(Julius telefon almacını elinde tutar ama numarayı çevirmez.)

1945 Aralık ayında, yani savaş sıralarında bir gece, kaynınız David Greenglass'ı 42. Sokağın köşesine kadar götürdüğünüz doğru mu?

JULIUS: 42. Sokağın köşesi mi?

II. MÜFETTİŞ: Atom bombası hakkında bilgi almak isteyen birisiyle buluşmasını sağlamak için.

JULIUS: Bu çeşit bilgi peşinde koşan hiç kimseyle karşılaşmadım, bugüne dek! Bunu söyleyen de David mi?

I. MÜFETTİŞ: David Greenglass'ın karısı Ruth'a, David bu bilgiyi sağladığı takdirde kendisine büyük bir para vereceğinizi vaatmediniz mi?

ETHEL: Demek Ruth. Ruth size böyle bir kuyruklu yalan söylemeye nasıl cesaret edebildi?

JULIUS: Büyük bir para mı? Ben ha! Ben gırtlığıma kadar borç içindeyim yahu! Her seferinde ayın sonunu nasıl getireceğim diye kara düşünürüm!

I. MÜFETTİŞ: Sovyet'lerden gelen büyük bir para, dostum.

(Julius, bu kez telefonu açar, numarayı çevirir. Sahnenin başka bir köşesinde, Avukat'ın bürosu aydınlanır. Avukat, çalışma masasının önünde oturmaktadır. Telefon çalar, Avukat açar.)

AVUKAT: Alo, ben Emmanuel Bloch.

JULIUS: Ben Julius Rosenberg. Beni tanımazsınız, sendikalıyım. Yardıma ihtiyacım var.

AVUKAT: Size ne gibi yardıma bulunabilirim, Bay Rosenberg?

JULIUS: Federal Araştırma Bürosundan adamlar geldi, beni sorguya çekiyorlar. Anlaşılan, kaynım David Greenglass...

AVUKAT: Hani şu tutuklanan?

JULIUS: (Şaşkın) Demek biliyorsunuz dostum?

AVUKAT: Bu sabah gazetelerde okudum.

JULIUS: Ne? Gazetede mi okudunuz?

I. MÜFETTİŞ: Hem de birinci sayfada, bay Rosenberg.

JULIUS: David Greenglass, kendisinin suç ortağı olduğumu iddia ediyormuş. Daha doğrusu Federal Araştırma Bürosu memurları böyle söylüyor. Buraya kadar gelseniz iyi olacak. Benden yalnızca tanıklık etmemi istiyorlar ama...

AVUKAT: Tutuklandınız mı?

JULIUS: Bilmiyorum.

AVUKAT: Ajanlara tutuklu olup olmadığınızı sorun.

JULIUS: Avukatım tutuklu olup olmadığını soruyor.

I. MÜFETTİŞ: Yok canım...

JULIUS: Tutuklu olmadığımı söylüyorlar.

AVUKAT: İyi, o halde izin isteyip hemen yazıhaneme gelin. Vakit kaybetmeyin.

(Avukat telefonu kapar. Sahnenin o köşesi kararır.)

JULIUS: Avukatım beni bekliyor.

I. MÜFETTİŞ: Onu bekletmeniz doğru olmaz, bay Rosenberg.

II. MÜFETTİŞ: Gidiyoruz. Rahatsız ettiğimiz için özür dileriz.

I. MÜFETTİŞ: Belki yakında gene görüşürüz.

II. MÜFETTİŞ: Bu gibi işlerin neye varacağı hiç belli olmaz.

I. MÜFETTİŞ: Hoşça kalın bay ve bayan Rosenberg...

(Kapıyı kendileri açar ve çıkarlar. Julius ve Ethel karşı karşıya kalırlar.)

ETHEL: Fazla mutluyduk, Julius.

JULIUS: Benim için yalnız sen varsın Ethel, sen ve çocuklar.

ETHEL: Onbir yıldanberi biribirimizden hiç ayrılmadık, Julius.

JULIUS: Ben yalnız seninle varım Ethel.

ETHEL: Sen karşıma çıkmadan önce yaşayıp yaşamadığının farkında bile değildim.

JULIUS: En büyük tehlike daha doğrusu tek tehlike nedir biliyor musun? Bizi biribirimizden ayırarak mahvetmeye çalışacaklar. En büyük tehlike, bu işte. Tek tehlike...

ETHEL: Sevgilim, biricik sevgilim, bu tuzığa düşmeyelim. Bizi ayırsalar bile, biribirimizi asla

bırakmayalım.

Sana yemin ederim, Julius, senden uzak olmasam bile, düşüncelerimle hep senin yanında olacağım. Her dakika. Her an. Sen nerede olursan ol. Bize ne yaparlarsa yapsınlar. Yemin ediyorum Julius! Yemin ediyorum!

(Rosenberglerin evi kararır. Üzerinde mikrofon olan bir masa aydınlanır. Mikrofonun arkasında Gazeteci görünür.)

GAZETECİ: Dişlerinizi beyazlatmak, kafanızdaki kara düşünceleri atmak istiyorsanız Clash diş macunu kullanınız! Bu mucizeyi size ancak Clash sağlar. Sabah, öğle, akşam, insana ferahlık veren, harika diş macunu Clash kullanınız! Şimdi sizlere Clash'ın sunduğu üçüncü haber bültenini veriyoruz.

Kore: Güney Kore kuvvetlerinin kahramanca direnişlerine ve General McArthur tarafından Japonya'dan Kore'ye sevk edilen çok sayıda destek birliklerine rağmen, Amerikan ve Güney Kore kuvvetleri geri çekilmeye devam ediyor.

Seul boşaltıldı. Güney Kore başkentinin bu gece komünistlerin eline geçeceği tahmin ediliyor. Batılı uzmanlar, dünyanın uluslararası bir komünist komplosu karşısında bulunduğunu belirtmektedir. Başkan Truman basın toplantısında, Amerikalıları uyanık bulunmaya çağırıldı. Radyolarınızın başından ayrılmayın, Wisconsin Senatörü McCarthy, şimdi Madison Square Garden'den sizlere seslenecek.

(Kürsü ve kürsünün arkasında duran Senatör aydınlanır.)

SENATÖR: Milyonlarca ve milyonlarca Amerikalının gözleri açıldı artık! Çok önemli bir olay, her şeyi anlamamıza yetti! Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Sovyetler Birliğinin, atom bombasını ele geçirdiğini bize haber verdi. Eastlantıya bakın ki, Komünistler de tam bu sırada Kore'de saldırıya geçmiş bulunuyor. Evet, gözümüz açıldı artık. Özgür dünya büyük bir tehlikeyle karşı karşıya. İyiyle kötünün savaşı başladı artık. Kötünün ne olduğunu hepimiz biliyoruz:

Uluslararası komünizm! Amerikalılar, göreviniz bellidir: Komünist ajanları ve onların yarıdakçıları bizim aramıza kadar sızmış bulunuyor. İşte onları açığa çıkarıp zararsız hale getirmek, ezmek için bu amansız savaşı açmış bulunuyorum. Amerikalılar, bu ülkenin yurttaşları olarak hepimize düşen görev, yorulmadan, usanmadan komünistleri ve onların yarıdakçılarını bulup ortaya çıkarmak ve alçakça emellerine kavuştukları takdirde, bize hazırladıkları sona onları mahkûm etmektir!

(Kararır. Avukatın yazıhanesi aydınlanır. Julius, avukatın karşısında oturmaktadır.)

AVUKAT: Aleyhinizde hiçbir kanıt yok, bay Rosenberg.

JULIUS: Olamaz ki zaten...

AVUKAT: Aslında, burada vahim olan...

JULIUS: Vahim mi dediniz?

AVUKAT: Sizin siyasal inançlarımız.

JULIUS: Ben Komünist Partisine kayıtlı değilim ki!

AVUKAT: Bugün içinde bulunduğumuz ortamda, bu ölçü yeterli değil. Siz, bugünkü deyimle, sol eğilimli, ilerici bir kişisiniz.

JULIUS: Ben barış için, özgürlük için mücadele ettim. Amerika'da düşünce özgürlüğü yok mu artık?

AVUKAT: Var... Anayasada. Ama Kore savaşından bu yana... Büyücü avı aldı yürüdü, bay Rosenberg, ciddi bir şekilde aldı yürüdü.

JULIUS: Senatör McCarthy ile aynı fikirde olmayan her Amerikalı yurttaşın tutuklanabileceğini söylemek istemiyorsunuz herhalde.

AVUKAT: Kuramsal olarak hayır, bay Rosenberg. Her ne olursa olsun, bu andan itibaren avukatlığınızı üzerime aldığımı bilmenizi isterim.

(Avukatın yazıhanesi kararır. Bir tabure üzerinde oturan David Greenglass aydınlanır. İki Müfettiş ayakta durmaktadır.)

I. MÜFETTİŞ: Akıllıca davranmıyorsun, David.

II. MÜFETTİŞ: Üstelik tedbirsizlik ediyorsun.

I. MÜFETTİŞ: Önce, bir sürü şey anlatıyorsun bize, uzun uzun kızkardeşinden, eniştenen söz ediyorsun. İş imzalamaya gelince, kaytarıyorsun.

II. MÜFETTİŞ: Davit oğlum, ne oldu sana böyle?

Daha önce bülbül gibi ötüyordun. Yoksa fikir mi değiştirdin? Her şeye sıfırdan mı başlayalım yani? Seni New-Mexico eyaletinde, Santa Fe Cezaevine mi yollamamızı istiyorsun yani?

I. MÜFETTİŞ: Senin New Mexico'da yargılanman gerekiyordu David. Los Alamos'daki atom kuruluşları yüzünden biliyorsun ya... Bugün hâlâ New York'da bulunmanı bize borçlusun. Se-

ni bırakmak istemedik de ondan. Santa Fe Cezaevi hiç de eğlenceli bir yer değildir, David'im.

Oradaki mahkemeler de pek anlayışlı sayılmaz, doğrusunu istersen! Uranyum hırsızlığı öyküsü başına büyük dert açabilir. Ya Ruslara sattığın atom sırlarına ne demeli? Hele Kore savaşının sürüp gittiği bir sırada! Gerçekten, New-Mexico'da idam cezası nasıl oluyordu Johnny?

II. MÜFETTİŞ: Gaz odası, Harry.

I. MÜFETTİŞ: Bak, ona ben yokum, işte! Seni alıp bir odaya kapatıyorlar. Derken, birdenbire pof! pof! diye bir ses duyuyorsun. Tavandan düşen gaz ampullerinin döşeme taşları üzerinde kırılırken çıkardığı sesler... Nefes aldığın anda... İki dakika kadar dayananlar varmış diyorlar.

DAVID: Yani şimdi itiraf edecek olursam...

II. MÜFETTİŞ: Tabii, itiraf edersen, New York'taki yargıçlar sana karşı anlayışlı davranırlar.

I. MÜFETTİŞ: Ama imzalaman gerekli, David.

II. MÜFETTİŞ: Hadi bakalım, şimdi anımsamaya çalış. Evinde yapılan arama tarama sırasında, eski bir ayakkabı kutusunun içinde, üzerinde mekanik problemler bulunan bir kâğıt ele geçirildi. Sana bunun ne olduğu sorulduğunda sen de yanıtladın.

I. MÜFETTİŞ: Neydi yanıtın David?

DAVID: Eniştem Julius Rosenberg'e ait olduğunu söyledim.

II. MÜFETTİŞ: Tamam. Bu iş bizi ilgilendirir David. Uranyumla, o mekanik problemler ara-

sında ortak noktalar bulunabilir. Bir ilişki kurulabilir. Federal Araştırma Bürosuna yeni bir görev verildi,

David: Rusların, atom bombası planlarını nasıl ele geçirdiklerini bulgulama görevi. Şeflerimiz, Rusların bu planları kendi kendilerine yaratmış olamayacakları kanısında. Bu durumda, atom bombası planlarını çalmış oldukları anlaşılıyor. Nereye varmak istediğimizi anlıyorsun, değil mi, David? Biz de bunun üzerine Enişte bey hakkında soruşturma yaptık.

Enişte bey yaman herif!.. Her zaman, her yerde ezilmişlerden yani. Onları savunmak için çırpınıp durur. İlle de Moskova ile merhabası olanları...

I. MÜFETTİŞ: Peki, zencilerin, Kübalıların. Portorikolu'ların ve diğer bütün kapitalizm kurbanlarının çektikleri acıları dile getiren o göz yaşartıcı mitinglerin hepsine koşuşturup duran sevecen kızkardeşinize ne buyrulur?

II. MÜFETTİŞ: Senin gibi böyle uranyum hırsızlığı yapan, sonra bu biçim bir ailesi olan bir adam doğal olarak, bizi gitgide daha çok ilgilendirmeye başladı. Los Alamos'da, uranyumdan başka çalınacak şeyler de var. Örneğin atom sırları var!

Bütün atom sırları. Derken seni sorguya çekmeye başladık.

Öyle değil mi David?

DAVID: Ama siz dediniz ki... Dediniz ki...

I. MÜFETTİŞİ: Bak şimdi: Sen 1944 Ağustos ayından 1946 Şubatına kadar Los Alamos'da teknisyen olarak çalışmadın mı? Yani bombanın

yapıldığı dönemde. Bunda bir yanlışlık yok ya.
Tamam mı?

DAVİD: Tamam.

II. MÜFETTİŞ: 1944 Kasımının sonlarına doğru karın Ruth, Los Alamos'a seni görmeye gelmişti, değil mi?

DAVİD: Evet.

I. MÜFETTİŞ: Sana gelmeden önce Rosenberglere görüşmüştü, değil mi?

DAVİD: Evet.

II. MÜFETTİŞ: 1945 Ocak ayında izinliydin değil mi?

DAVİD: Evet.

I. MÜFETTİŞ: İzinli olduğun süre içinde Rosenberglere görüştün, değil mi?

DAVİD: Evet.

II. MÜFETTİŞ: 1945 Eylül ayında yeniden izin aldın, değil mi?

DAVİD: Evet.

I. MÜFETTİŞ: Bu süre içinde Rosenberglere seni görmeye geldiler, değil mi?

DAVİD: Evet.

II. MÜFETTİŞ: Tamam. Biz de bunları araştırdık. Bize anlattıklarının hepsi doğru demek! Şimdi her şey açıklığa kavuştu, David. Her şey gün gibi açık.

I. MÜFETTİŞ: Karın Ruth, 1944 Kasım ayının sonuna doğru seni görmeye geldiğinde, bomba hakkında senden bilgi istemek üzere Rosenberglere tarafından görevlendirilmişti.

II. MÜFETTİŞ: 1945 Ocak ayında izinli geldiğinde, enişteneye istediği bilgileri verdin!

I. MÜFETTİŞ: 1945 Eylül ayında da bu bilgileri tamamladın! Bu arada, Hiroşima olayı geçti.

Tabii Ruslar bu bomba hakkında bir an önce bilgi edinmek için gitgide sabırsızlanmaya başlamışlardı.

II. MÜFETTİŞ: E Ruslar da yapılan hizmetleri karşılıksız bırakmazlar!

David! 4 Haziran 1945 de, karın Ruth, Albuquerque National Bank'a dört yüz dolar yatırdı.

I. MÜFETTİŞ: Bu söylediklerimizin hepsini doğrulamıştın! Şimdi de imzalamak istemiyorsun. Sana ne oldu böyle, anlayamıyorum.

DAVİD: İmzaladığım takdirde onları tutuklayacaksınız, değil mi?

II. MÜFETTİŞ: Ona mahkeme karar verir.

I. MÜFETTİŞ: Belki yalnız enişteneyi tutuklarlar.

DAVİD: Gerçekten mi? Kız kardeşimi serbest bırakırlar mı dersiniz?

I. MÜFETTİŞ: Enişteneyi iplediğin yok aslında değil mi?

DAVİD: (*Birden gergin*) Bırak onu!

I. MÜFETTİŞ: Kardeşin Bernard, sen ve Rosenberg, üçünüz ortaklaşa şu yedek parça dükkanını açtığınızda, Enişte bey sana ufaktan bir kazık atmamış mıydı?

DAVİD: Bana bin dolar borcu var! Bin dolar, anladınız mı?

II. MÜFETTİŞ: Doğrusunu istersen, şunu imzalamaktan niye kaçındığını bir türlü anlayamıyorum.

DAVİD: New York'da yargılanacağımı bana garanti ediyor musunuz?

I. MÜFETTİŞ: Söz.

DAVİD: Peki, uranyum hırsızlığı?

II. MÜFETTİŞ: Hasıraltı edeceğiz.

DAVİD: Cezam hafifleyecek mi?

I. MÜFETTİŞ: Suç ortaklarını ele vermekle, yur-
duna hizmet etmiş oluyorsun, David. Sen bir
hata işledin. İnsanlık hali. İşin içyüzünü bi-
lemezdin, doğal olarak.

Ayrıca, Ruslar o tarihte bizim müttefikimiz
değil miydi?

DAVİD: *(Birdenbire anımsar)* Öyle ya tabii, müt-
tefikimizdi bizim.

I. MÜFETTİŞ: Ama Kore savaşı patlak verince,
birdenbire gözün açıldı ve görevinin ne oldu-
ğunu anladın, New York'da bu hususu dikka-
te almayacak herhangi bir yargıç düşünemi-
yorum!

(İkinci Müfettiş David'e bir kâğıt uzatır.)

II MÜFETTİŞ: Şurayı imzalayacaksın.

*(David imzalar. Sahnenin o bölümü kararır.
Haberler Merkezi aydınlanır. Gazeteci mikro-
fonda konuşur.)*

GAZETECİ: Fleming nedir biliyor musunuz? Fle-
ming çikletlerinden bahsediyorum doğal ola-
rak. Tek penisilinli çiklet, Fleming! Şimdi siz-
lere Fleming'in sunduğu birinci haber bülte-
nini veriyoruz.

25. Amerikan tümeni, Güney Kore'de,

24. tümenden artakalan kuvvetlerle birleş-
miş ve bütün savaş muhabirlerinin ısrarla be-
lirttiği gibi, kahramanca çarpışarak, Kuzey
Korelilerin amansız saldırılarını durdurmuş-
tur. Ama savaş yalnız yurt dışında değil, ay-
nı zamanda, A.B.D. topraklarında da sürdü-

rılmektedir. Başkan Truman bütün resmi gö-
revlilerden ve bütün Amerikan yurttaşların-
dan, gözlerine çarpan gizli eylemleri en yakın
F.B.I. bürosuna bildirmelerini önemle rica edi-
yor. Komünistlerin, komünistlerle ilişki ku-
ranların ve komünistleri tanıyanlarla ilişkisi
olanların adlarını taşıyan listeler açıklanmış-
tır.

Bu sabah, A.B.D.nin tüm kentlerinde, haftada
iki kez uygulanacak olan sivil savunmanın ilk
denemesi yapılmıştır.

Bütün okullarda, öğrenciler sığınaklara götü-
rülerek, kendilerine radyoaktif serpintilerden
korunma amacıyla başlarını kolları arasında
gizlemeleri öğretilmiştir. Bundan sonraki ha-
ber bültenimiz saat 13 de yayınlanacaktır.

*(Haberler Merkezi kararır. Yanyana iki san-
dalye aydınlanır. Ethel sol taraftaki sandal-
yede oturmaktadır. Julius onun önünde ayak-
ta durmaktadır.)*

ETHEL: Koskoca salonun bir köşesine büzülmüş,
kendi içime kapanmış, ışıklardan, orkestranın
gürültüsünden, dans eden çiftlerden uzak, ya-
payalnız oturuyordum.

JULIUS: Uzaktan, sana bakıyordum. Sen! Demek
o sendin ha!

Tıpkı hayalimdeki sen. Düşlerimdeki sen. Be-
nim sevdiğim sen.

ETHEL: Bana yaklaştın. *(Julius yaklaşır)*: Oysa
ben hiçbir şeyin farkında değilken, senin ge-
lişini gördüm.

JULIUS: Bu sandalyenin sahibi var mı, acaba?

ETHEL: Hayır, efendim.

JULIUS: On sekiz yaşındaydım.

ETHEL: Yirmi yaşındaydım.

JULIUS: Tanımadığım bir genç kızla konuşuyordum! Oysa ben bir kadın bakışı karşısında dehşete kapılırdım.

ETHEL: Karşımda titreyerek durmuş, bana bakıyordun. Gözlerin sevgi doluydu!

JULIUS: Sonra, sen de bana baktın.

ETHEL: Seni bilmeye çalışıyordum.

JULIUS: Artık korkum kalmamıştı.

ETHEL: Artık yalnız değildim.

JULIUS: Seni bulmuştum.

ETHEL: Seni bulmuştum.

JULIUS: Bir daha hiç ayrılmadık, Ethel.

ETHEL. Bugüne dek, Julius, bugüne dek! *(Kapı şiddetle çalınır. Rosenberg'lerin evi aydınlanır. Julius ayağa kalkar.)*

Unutma Julius! Bizi ayırmalarına izin verme, Julius! Hiçbir zaman!

(Julius kapıyı açmaya gider. İki Müfettiş içeri girer.)

I. MÜFETTİŞ: Eşyalarını topla, Rosenberg!

II. MÜFETTİŞ: Gereksiz sorular istemiyorum. Seni götüreceğimiz yerde çene çalmaya bol bol zamanın olacak.

JULIUS: Sizden yalnızca gürültü etmemenizi istiyorum. Çocuklar uyuyor.

II. MÜFETTİŞ: Evde arama yapacağız. Elimizde emir var.

(II. Müfettiş evrak dolabının çekmecelerini boşaltır.)

JULIUS: Her şeye atmanız gerekli mi, polis bey?

II. MÜFETTİŞ: Kapa çeneni, Rosenberg! Hey, Harry, buraya bak, ne buldum! Şunu bir oku-sana.

I. MÜFETTİŞ: «Bütün Antifaşist Komite üyeleri toplansın.»

II. MÜFETTİŞ: Anlaşıldı.

I. MÜFETTİŞ: Bir de komünist olmadığını savlı-yordun, Rosenberg!

ETHEL: Amerika Birleşik Devletlerinin, dünyada faşizmi ortadan kaldırmak için dört yıl savaş-tığını sanıyordum.

I. MÜFETTİŞ: Bu işe karışmakla hata ediyorsu-nuz, bayan Rosenberg.

(II. Müfettiş başka bir çekmeceye saldırır.)

II. MÜFETTİŞ: Vay canına! Bunun içi saat dolu!

ETHEL: Evet bir sürü eski saat, Müfettiş bey, he-men hemen hepsi bozuk!

JULIUS: İnsanın evinde eski saat bulundurması yasak mı?

II. MÜFETTİŞ: Bir kutu dolusu mektup ve evrak!

I. MÜFETTİŞ: Alıp götürelim!

ETHEL: Bunlar dostlarımızdan, akrabalarımızdan gelen mektuplar!

II. MÜFETTİŞ: Bir fotoğraf makinesi!

I. MÜFETTİŞ: İlginç!

JULIUS: On dört yaşındayken bana verilen bir ödül!

I. MÜFETTİŞ: Merak etme; araştırırız.

(İkinci Müfettiş hepsini sarıp sarmalar.)

II. MÜFETTİŞ: Tamam. Artık gidebiliriz, Harry.

ETHEL: Onu ne zaman göreceğim, Müfettiş bey?

I. MÜFETTİŞ: Bakın, bayan Rosenberg...

ETHEL: Onu ne zaman göreceğimi bilmek istiyorum!

II. MÜFETTİŞ: Herhalde bu günlerde göremezsiniz.

JULIUS: Gerçekler pek yakında ortaya çıkacak, Ethel! Ben de eve döneceğim. Sana ve çocuklaruma kavuşacağım!

ETHEL: Unutma Julius, sakın unutma!

I. MÜFETTİŞ: Kocanızın unutmaması gereken şey nedir, bayan Rosenberg?

ETHEL: Bizim elimizden hiçbir zaman alamayacağımız bir şey!

Bize ait olan ve hiçbir gücün, hiçbir zaman bizden söküp alamayacağı bir şey!

JULIUS: Akşama görüşürüz, Ethel!

ETHEL: Akşama görüşürüz, Julius!

(Müfettişler, şaşkın şaşkın bakışirlar, sonra Julius'u önlerine katıp çıkarlar. Kararır. Haberler Merkezi aydınlanır.)

GAZETECİ: Dikkat! Dikkat! F.B.I. Genel Başkanı Edgar Hoover'in bir bildirisini okumak amacıyla, yayınlarınıza ara veriyoruz. Edgar Hoover şu açıklamada bulunmuştur:
«F.B.I. bugün Julius Rosenberg'i ele geçirmiştir. Rosenberg, Sovyet casusluk şebekesinin önde gelen üyelerinden biridir. Kendisi, öz kayını David Greenglass'ın, Amerika'nın atom sularını çalmakla görevli bir şebekeye girmesini sağlamıştır. Rosenberg, yıllardan beri Moskova'ya hizmet eden ajanlar yetiştirmekle görevliydi. F.B.I. onun faaliyetlerine son ver-

miş bulunuyor. Şimdi yayınlarınıza devam ediyoruz. Beş dakika sonra hepinizin sabırsızlıkla beklediği programı, kahkaha kralları Bud Abbott ile Lou Costello'yu dinleyeceksiniz!

(Kararır. Cezaevi aydınlanır. Avukat yalnızdır. Müfettişler tarafından itilerek getirilen Julius aydınlanır.)

JULIUS: Size haber verdiler demek!

AVUKAT: Kefaletle salıverilmenizi istedim.

JULIUS: Peki, salıverecekler mi?

AVUKAT: Kefalet akçesi olarak yüz bin dolar istiyorlar.

JULIUS: Yüz bin dolar mı?

AVUKAT: Ben şiddetle karşı çıktım ve bunun şimdiye dek bu gibi davalarda benzeri görülmemiş bir uygulama olduğunu ileri sürdüm. Ama boşuna bay Rosenberg!

JULIUS: Yüz bin doları nerden bulayım?

AVUKAT: Her şeyden önce size karşı yapılan suçlamaların neler olduğunu kesin olarak öğrenmemiz ve mümkünse bunları cevaplandırmanız gerekiyor.

JULIUS: Aleyhimde hiçbir kanıt bulamayacaklar, bay Bloch. Hiçbir kanıt.. Beni suçladıkları şeylerin hiçbirisini yapmadım ki ben!

AVUKAT: Biliyorum, bay Rosenberg, Biliyorum.

(Kararır. Cezaevi. İki Müfettiş ve Max Elitcher.)

ELITCHER: *(Sinir krizi geçirmek üzere)* Yeter. Yeter, artık bana bir şey sormayın! Şu ışığı kaldırın tepemden! Gitmek istiyorum buradan, çıkıp gitmek istiyorum!

I. MÜFETTİŞ: Rosenberg, iki kere seni görmek için Washington'a geldi. Senden istediği neydi?

ELITCHER: Size anlattım. Yalvarırım size. Yalvarırım, bırakın beni artık!

II. MÜFETTİŞ: Komünist Partisine kayıtlı olduğunuzu niçin sakladınız bizden? Cevap verecekmisiniz, Elitcher?

ELITCHER: Ama artık komünist değilim.

I. MÜFETTİŞ: Daha önce komünist olduğunuzu itiraf ediyordunuz, demek! Cevap ver.

ELITCHER: Evet.

II. MÜFETTİŞ: Amerikan Komünist Partisi listelerinde düzenli olarak adınız geçiyordu demek?

ELITCHER: Evet! Şimdi bırakın beni. Yalvarırım beyler, bırakın beni artık. Aklımı kaçıracam...

II. MÜFETTİŞ: Cevap vermediniz. Komünist Partisi üyesi olduğunuzu niçin sakladınız bizden?

(Elinde tuttuğu bir kâğıdı sallar)

«Komünist Partisine hiçbir zaman yazılmadığıma dair şerefim üzerine yemin ederim.»

Bu ne bu? Okuman yazman var herhalde, değil mi? Peki, bu ne bu?

I. MÜFETTİŞ: Cevap versene, be adam!

ELITCHER: Benim imzam!

II. MÜFETTİŞ: Yalan yere yemin ettin, Elitcher. Bunun sana neye malolabileceğini biliyor musun? Ha, biliyor musun?

I. MÜFETTİŞ: Savaş halindeyiz, Elitcher. Komünistler Kore'de bize karşı savaşıyorlar. Bizim çocuklarımızı kursunluyorlar.

II. MÜFETTİŞ: Yalan yere yemin etmen, komünist olduğunuzu gizlemen, patronlarına daha rahat

hizmet edebilmek içindi.

I. MÜFETTİŞ: Sen bir casussun, Elitcher.

ELITCHER: *(Haykıracak)* Hayır?

(Tıkanır gibi olur, sonra büyük bir çaba göstererek yeniden söze başlar.)

Bir devlet memurluğuna girebilmek için bu kâğıdı imzalamak zorunda kaldığımı size daha önce söylemiştim... Aksi halde...

I. MÜFETTİŞ: Demek formalite icabı yalan yere yemin ettin, öyle mi?

II. MÜFETTİŞ: Rosenberg. Washington'a seni görmeye geldiğinde, senden ne istedi?

ELITCHER: Hiçbir şey istemedi!

I. MÜFETTİŞ: Bak, anlaşalım: Rosenberg'i tanıdığını yadsıyor musun?

ELITCHER: Ne münasebet!

I. MÜFETTİŞ: O halde, hiçbir şey anlayamıyorum. Sen birşey anlıyor musun, Johnny?

II. MÜFETTİŞ: Yoo!

ELITCHER: Dinleyin. İyi dinleyin beni. Hep aynı şeyleri yineleyemeyeceğim, artık. Rosenberg'le Üniversitede tanışmıştık.

I. MÜFETTİŞ: Morton Sobell'le tanışmanız da aynı zamana rastlıyor.

ELITCHER: Sobell mi? Sobell'in bu işle ne ilgisi var?

I. MÜFETTİŞ: Bütün eski okul arkadaşlarınız aynı şeyi söylüyor: Üniversitedeyken, Rosenberg, Sobell ve sen, hiç birbirinizden ayrılmazmışınız.

II. MÜFETTİŞ: Sobell'in adı geçince neye böyle telaşlandınız, birdenbire?

I. MÜFETTİŞ: Ailesiyle birlikte Meksika'da oldu-

ğunu bildiğin için mi?
II. MÜFETTİŞ: Hazirandan beri kaçak, değil mi?
I. MÜFETTİŞ: Tam da Kore Savaşı patlak vermeden biraz önce, kaçtıydı! Raslantıya bak!
II. MÜFETTİŞ: Ne tuhaf, değil mi, Elitcher?
ELITCHER: Bana önce Rosenberg'den, şimdi de Sobell'den söz ediyorsunuz... Ne istiyorsunuz, söyleseñize...
I. MÜFETTİŞ: Şu halde anlaştık. Rosenberg dostun demek.
ELITCHER: Evet.
I. MÜFETTİŞ: Savaş sırasında, iki kez Vaşington'a seni görmeye geldi.
II. MÜFETTİŞ: Ve sana Sovyetler hesabına casusluk yapmanı önerdi.
ELITCHER: Ne münasebet!
I. MÜFETTİŞ: Sana atom bombasından hiç söz açmadığına dair yemin edebilir misin?
ELITCHER: Atom bombası mı? Bana ne diye atom bombasından söz açsın?
II. MÜFETTİŞ: Julius Rosenberg'in sana atom bombasından hiç söz açmadığına dair yemin ettiğini mahkeme tutanaklarına geçireceğiz.
ELITCHER: Evet, geçirin.
I. MÜFETTİŞ: Yalnız dikkat et! Eğer Rosenberg sana atom bombasından söz açtığını anımsayacak olursa, sen ikinci kez yalan yere yemin etmiş olacaksın. Bu da dosyana işlenecek, doğal olarak.
II. MÜFETTİŞ: İyi düşün, Elitcher!
(Elitcher iyice sersemlemiş bir halde, belleğini yoklar. Sonunda):
ELITCHER: Bombadan söz etmişti, galiba.

I. MÜFETTİŞ: Güzel.

(Uzun bir sessizlik.)

II. MÜFETTİŞ: Bu ışığın seni rahatsız ettiğini söylüyordun, değil mi?
ELITCHER: Evet, hem de nasıl!

(Müfettiş, Elitcher'in gözünü kamaştıran lambayı kaldırır.)

II. MÜFETTİŞ: Böyle iyi mi?

ELITCHER: Evet.

I. MÜFETTİŞ: Rosenberg sana ne münasebetle bombadan söz açtı?

ELITCHER: Kaynından bir atom bombasının yapılmakta olduğunu duymuştü.

I. MÜFETTİŞ: Kayını David Greenglass.

ELITCHER: Los Alamos kuruluşlarında teknisyen olarak çalışın.

II. MÜFETTİŞ: Biraz viski size iyi gelir, sanırım, Elitcher ha, ne dersiniz?

ELITCHER: Evet, çok susadım.

(II. Müfettiş bardağına içki doldurur. Elitcher hırsla içer.)

I. MÜFETTİŞ: Rosenberg atom bombasıyla ilgiliydi, demek!

ELITCHER: Evet.

I. MÜFETTİŞ: Sizin de ilginizi çekmeye çalışıyordu.

ELITCHER: İnsanın atomu böyle oyuncak haline getirmesi, sizce müthiş bir olay değil mi yani?

I. MÜFETTİŞ: Tabii Rosenberg, bombanın nasıl

yapıldığını bütün ayrıntılarıyla biliyordu, değil mi?

ELITCHER: Ayrıntılarını mı? Ne münasebet! Nereder bilebilirdi?

II. MÜFETTİŞ: Kaynı ne güne duruyor?

ELITCHER: Yanılmıyorsam, kaynı basit bir teknisyenden başka bir şey değildi.

I. MÜFETTİŞ: David Greenglass her şeyi itiraf etti. Rosenberg'e atom bombası planlarını teslim ettiğini kendi ağzıyla söyledi.

ELITCHER: Bu inanılmayacak bir şey... Olanaksız...

II. MÜFETTİŞ: Öyleyse neden itiraf etsin?

ELITCHER: Evet, doğru!

I. MÜFETTİŞ: Vaşington'daki memurluğunuz sırasında atom bombasıyla ilgili daha başka bilgiler edinmek olanağına sahiptiniz.

ELITCHER: Olabilir.

I. MÜFETTİŞ: Rosenberg, atom bombasından söz ederken, işte sizden bu bilgileri elde etmek arzusundaydı, öyle değil mi?

ELITCHER: Böyle bir şeye nasıl inanabilirsiniz?

II. MÜFETTİŞ: Ama her şey açık seçik ortada, Elitcher. Rosenberg'le sen aynı kafadasınız. İkiniz aynı zamanda komünist oldunuz, üstelik...

ELITCHER: Julius hiçbir zaman komünist olmadı!

I. MÜFETTİŞ: Onu anlarız yakında.

(Işığın Elitcher'in yüzüne doğru çevirir.)

ELITCHER: Peki, neden... neden?

I. MÜFETTİŞ: Bana bak Elitcher, seninle fazla zaman yitirdik. Son kez soruyorum. Rosenberg, savaş sırasında sana atom bombasından söz etti mi etmedi mi? Evet mi, hayır mı?

ELITCHER: Evet!

I. MÜFETTİŞ: Memurluğun sırasında, bomba hakkında çeşitli bilgiler elde etme olanağına sahip olduğunu kabul ediyorsun, değil mi?

ELITCHER: Evet.

I. MÜFETTİŞ: Rosenberg sana atom bombasından söz ettiği zaman, bu konuda senden de yararlanmak isteyeceğinin doğal olduğunu kabul ediyorsun, değil mi?

ELITCHER: Bilmiyorum, bilmiyorum...

II. MÜFETTİŞ: Harry, herşeye yeni baştan başlamayı öneriyorum, ne dersin?

I. MÜFETTİŞ: İyi fikir. Her şey açığa çıkmalı.

II. MÜFETTİŞ: Başlıyoruz. Adın ne?

ELITCHER: Elitcher.

II. MÜFETTİŞ: İlk adın?

ELITCHER: Max.

II. MÜFETTİŞ: Babanın adı?

ELITCHER: Elitcher.

II. MÜFETTİŞ: Annenin kızlık adı?

ELITCHER: Bu işe bir son verilmesi için size ne söylememi istiyorsunuz?

I. MÜFETTİŞ: Gerçeği. Yani Rosenberg'in senden Sovyetler Birliği hesabına casusluk yapmanı istediğini.

II. MÜFETTİŞ: Senin de buna razı olduğunu.

ELITCHER: Doğru değil bu! Yemin ederim ki doğru değil!

I. MÜFETTİŞ: Yani bilgi vermeyi red mi ettin?

ELITCHER: Hiç kimseye en ufak bir bilgi vermedim. Yemin ederim!

I. MÜFETTİŞ: Görüyorsun ya Harry, ben sana dememiş miydim, «Elitcher karakter bakımından zayıf bir insan olabilir, ama Rosenberg

adına casusluk yapacağına inanmam» dememiş miydim?

ELITCHER: Asla! Asla!

I. MÜFETTİŞ: Rosenberg'in önerilerini reddettiğiniz doğru ise eğer, yalan yere yemin etmekle işlediğiniz suç hafifliyor demektir.

(II. Müfettiş oturur ve yazmaya başlar.)

II. MÜFETTİŞ: Metin üzerinde anlaştık şu halde: «Rosenberg, iki kez Vaşington'a, beni görmeye geldi. Bu ziyaretleri sırasında, bana o günlerde yapımı sürdürülen atom bombasından söz açtı.

Kendisinin bu konuda ayrıntılı bilgi sahibi olduğu anlaşılıyordu. Bana kendi adına... «Hayır, kesin olmanız gerek..... Sovyetler Birliği adına bazı önemli bilgileri vermemi önerdi. Ben onun bu önerisini reddettim...»

ELITCHER: Hayır... hayır...

I. MÜFETTİŞ: Bu bilgileri verdiniz, demek.

ELITCHER: Hayır!

I. MÜFETTİŞ: O halde «Ben onun bu önerisini reddettim» cümlesine neden karşı çıkıyorsunuz? Artık bu işi bir karara bağlamak gerek.

II. MÜFETTİŞ: Herhangi bir bilgi vermediğinize göre bu kâğıdı imzalamanızda hiçbir sakınca göremiyorum.

ELITCHER: Ondan sonra beni rahat bırakacak mısınız?

II. MÜFETTİŞ: Elbette.

(Uzun, çok uzun bir sessizlik.)

ELITCHER: Neresini imzalayacağım?

II. MÜFETTİŞ: Şurasını.

(Elitcher imzalar. Sonra ayağa kalkar.)

I. MÜFETTİŞ: Neye kalkıyorsun?

ELITCHER: Artık uyumam gerek. Kesinlikle uyumam gerek.

I. MÜFETTİŞ: Otur aşağıya. (Sert) Otur diyorum! (Elitcher oturur.) Şimdi diğer arkadaşını ele alalım, bakalım.

Sevgili okul arkadaşın Morton Sobell...

ELITCHER: Bana söz vermiştiniz ama!..

I. MÜFETTİŞ: Demek, o da bu işin içinde ha?

(Kararır. Bir yanda, cezaevinde taburenin üstünde oturan Julius, öte yanda, evinde oturan Ethel aydınlanır.)

JULIUS: ...Canım benim... Daha kapıyı açmadan, içerden «Peter'le Kurt» masalını...

ETHEL: ...Canım benim... Kapıdan bizi seyrederdin. Bana, Mike'a ve Robby'e baktığın zaman..

JULIUS: ...Mike'la Robby'ye anlatırken duyduğum zaman, bütün dertlerimi, sıkıntılarımı, borçlarımı unutturdum...

ETHEL: Yüreğim huzurla dolardı.

JULIUS: Yüreğim sevinçle dolardı. Artık yeryüzünde hiç savaş kalmasın diyorduk, sevgilim.

ETHEL: Dördümüz bir olduktan sonra bizi hiçbir gücün yenemeyeceğini sanırdım.

JULIUS: Mike'la Robby'nin...

ETHEL: Bazen bu büyük mutluluk beni korkutuyordu.

JULIUS: ...Bir sabah başlarında miğfer, ellerinde tüfek evden ayrılmalarına hiçbir zaman gönülümüz razı değildi.

ETHEL: Bu kadar büyük bir mutluluk günün bi-

rinde bitiverecek, diyordum kendi kendime.
JULIUS: Bunu ne sen istiyordun, ne de ben.
ETHEL: Ama bakışların senin bakışlarınla karşı-
laşıyordu...
JULIUS: Çünkü paylaşmadığımız tek düşünce yok-
tu.
ETHEL: ...Senin o harikulâde bakışınla.. Ve o an-
da içim inançla doluyordu.

*(Ethel'le Julius gözden yiter. Savcının büro-
su aydınlanır. Savcı, Ruth Greenglass, David
Greenglass, I. Müfettiş. Ruth bir sinir buhra-
nı geçirmek üzeredir.)*

RUTH: Ah! Savcı bey, Julius'un bize çektiği o par-
lak nutukları bir dinlemiş olsaydınız! David'-
ciğimle ben cahil ve zavallı işçileriz. David'i
görecektiniz; ağzı bir karış açık, büyük bir
hayranlıkla Julius'un yumurtladığı saçma-
ları dinliyordu. Zaten ne olduysa, o yüzden ol-
du ya! Ethel'e de aynı şeyi yapmış. Eskiden,
kaynanamın söylediğine göre, Ethel zararsız
bir kadıncağızmış. Julius onu basbayağı bü-
yülemiş. Evine gittiniz miydi, nah şu büyük-
lükte koskoca plâklar dinlemek zorundaydı-
nız. Orkestralar, senfoniler yok bilmem neler..
Hepsi de numaralı. İşin yoksa, dinle. Ay sıkın-
tıdan çatlar insan. Bizi hor gördüğünü her
fırsatta belli ederdi, haspa!

SAVCI: Kocanızın atom planlarını çalmış olması-
nı, Julius Rosenberg'in etkisi altında kalmış
olmasına mı yoruyorsunuz, bayan Greenglass?

RUTH: Bunu anlamak için, zavallı David'in yüzü-
ne şöyle bir bakmanız yeter! İyi çocuktur, on-
dan hiç kuşkunuz olmasın. Ama bir dirhem

enerji yok. Julius Rosenberg onu hamur gibi
yoğurur, istediği kalıba sokar!

I. MÜFETTİŞ: Soruşturma sonucu da kesinlikle
bunu gösteriyor Savcı bey.

SAVCI: Ethel Rosenberg'in bu işteki sorumlulu-
ğunun da kocasıyla eşit olduğunu mu ileri
sürüyorsunuz?

I. MÜFETTİŞ: Ethel Rosenberg'in daktilo yaz-
maktaki ustalığı hakkında bildiklerinizi Sav-
cı beye anlatsanıza.

RUTH: Ethel, sabahlara kadar makineyle yazı ya-
zardı.

I. MÜFETTİŞ: Moskova'ya gönderilecek raporlar!

RUTH: ...Evet. Ertesi gün onu yorgun görünce,
bazı bazı sorardım: «Neden bu kadar yorgun-
sun?» derdim. O da beni: «Çok işim var» diye
yanıtlardı.

SAVCI: Rosenbergler çok para harcar mıydı?

DAVID: Julius sık sık gece kulüplerine giderdi.

Gecede yetmiş beş dolar harcadığı olurdu!

RUTH: Julius'la Ethel'in paraları olduğu kesin!
Julius bana sık sık paranın kendisi için bir
önem taşımadığını söylerdi. Tabii, istediği an-
da binlerce dolar alma olanağı vardı!

I. MÜFETTİŞ: Ruslardan.

SAVCI: Ruslardan mı?

RUTH: ...Ruslardan tabii!

DAVID: Elbette.

RUTH: Savcı bey, David'in kendi başına hiçbir iş
yapmadığına emin olabilirsiniz. Şu uğursuz
Rosenberg olmasaydı...

SAVCI: Soruşturmasını yapmakla yükümlü oldu-
ğumuz şu atom bombasıyla ilgili davaların
hepsinde Julius Rosenberg'in parmağı olduğu

anlaşıyor.
I. MÜFETTİŞ: Ve de karısı Ethel Rosenberg'in.

(Kararır. Rosenberglerin evi aydınlanır. Ethel ve II. Müfettiş.)

II. MÜFETTİŞ: Hadi bakalım, bayan Rosenberg.
ETHEL: Hadi bakalım ne demek, Müfettiş bey?

II. MÜFETTİŞ: Sizi hemen alıp götürmem gerekiyor, bayan Rosenberg. Emir böyle.

ETHEL: Beni sorguya mı çekeceksiniz?

II. MÜFETTİŞ: Hayır. Cezaevine götüreceğim.
ETHEL: Cezaevine mi? Bir yanlışlık olacak, Müfettiş bey. Bu işte, kesinlikle bir yanlışlık var. Ne diye cezaevine gidecekmışım? Hangi nedenle?

Kocamı, casusluk bahanesiyle hapse attınız, zaten. Bana gelince, nasıl bir yalan uydurdunuz, bakalım?

II. MÜFETTİŞ: Bakın, bayan Rosenberg!

ETHEL: Defolun. Gidin burdan! Beni cezaevine götürmeye hakkınız yok. (Haykırır) Hakkınız yok!

II. MÜFETTİŞ: Casusluk yapmaktan suçlanıyorsunuz.

ETHEL: Nedeni bu demek! Kocam gibi. Ne zaman casusluk yapmışım? Nasıl yapmışım? Yanıtlayın!

II. MÜFETTİŞ: Bunun yanıtını size yargıç verir.

Daha doğrusu, yargıca siz yanıt vereceksiniz.
ETHEL: Elinizde hiçbir kanıt yok! Ne benim hakkımda, ne kocam hakkında! Hiçbir kanıt yok!

II. MÜFETTİŞ: Hadi, gelin bayan Rosenberg.

ETHEL: Ama çocukları oynasınlar diye komşuya bırakmıştım. Onları alıp getirmem, birilerine

emanet etmem için bana izin vermeniz gerek!
Bana bu akşama kadar izin verin!

II. MÜFETTİŞ: Sizi derhal alıp götürmekle görevliyim, bayan Rosenberg.

ETHEL: Sizden iki saat istiyorum. Müfettiş bey...
Yalnızca bir saat! Çocukları anneme götürecek kadar belli bir süre istiyorum!

II. MÜFETTİŞ: Üzgünüm, bayan Rosenberg. Hemen gelmeniz gerekiyor. Çocuklar için Savcı bey bir çare düşünür. Hemen gidelim, bayan Rosenberg.

(Kararır. Savcının odası aydınlanır. Gazeteci Savcının eline bir mikrofon tutuşturur.)

GAZETECİ: Liberty Radyo Şirketi adına birkaç söz lütfeder misiniz sayın Savcı? Ethel Rosenberg'in tutuklanması hakkında birkaç söz!

SAVCI: Bayan Rosenberg'le kocasının, uzun bir süreden beri Komünist Partisine kayıtlı oldukları anlaşılıyor.

GAZETECİ: Ethel Rosenberg'e karşı yapılan suçlamanın temeli nedir?

SAVCI: 1941 de New York Belediye seçimlerinde, bir komünist aday lehinde oy verdiğini öğrendiğim zaman, Ethel Rosenberg'in tutuklanması için bizzat emir verdim.

GAZETECİ: Rosenberglerin bugüne kadar olan etkinliklerinin doğurduğu ağır sonuçlar nelerdir, sizce?

SAVCI: Uzak Doğuda öldürülen her Amerikalının ölümünden sorumludurlar.

GAZETECİ: Teşekkür ederim Savcı bey. Bu program sizlere bebeklerin sevgilisi olan Elastica

külotları tarafından sunuldu.

(Kararır. Cezaevi aydınlanır. Ethel, iki Mufettiş tarafından sorguya çekilmektedir.)

ETHEL: Kardeşim yalan söylemiş!

II. MUFETTİŞ: Yengenizin verdiği ayrıntılı bilgi..

ETHEL: Ruth yalan söylemiş!

I. MUFETTİŞ: Sovyetler Birliği hakkında ne düşünüyorsunuz?

ETHEL: İşte size oldukça ilkel bir soru? Polisin pek sevdiği cinsten sorulardır bunlar.

I. MUFETTİŞ: Pek öyle espri yapacak durumda değilsiniz, gibi geliyor bana, bayan Rosenberg.

ETHEL: (Dalgın) Sovyetler hakkında ne düşündüğümü ben biliyor muyum, sanki...

II. MUFETTİŞ: İnsan daima ya lehte ya aleyhte olur. Siz Rusya'nın lehinde misiniz, aleyhinde misiniz?

ETHEL: Biz Amerikalılardan o kadar farklı ki onlar. Ama bu işin öncüsü oldukları muhakkak. Büyük bir ülkenin sosyalizmle yönetilebileceğini dünyaya ilk kez kanıtlayan onlar oldu.

II. MUFETTİŞ: Komünizmle demek istiyorsunuz!

ETHEL: (Gülümseyerek) Kusura bakmayın ama dialektik düşünce temelinden yoksunsunuz.

I. MUFETTİŞ: Amerikan Komünist Partisinin üyesi misiniz?

ETHEL: Hayır.

I. MUFETTİŞ: Peki, o halde siyasal inancınız nedir?

ETHEL: Dünyanın her yerinde sosyalist bir toplumun kurulmasını isterim.

I. MUFETTİŞ: Yani bu sözlerinizle, Sovyetler Bir-

liğinin de, Sosyalist bir toplum olduğunu kabul ediyorsunuz?

ETHEL: Evet.

I. MUFETTİŞ: Öyleyse, Sovyetler Birliğinin politikasını kayıtsız şartsız onaylıyorsunuz?

ETHEL: Hayır.

II. MUFETTİŞ: Nasıl olur? Biraz önce dediniz ki...

ETHEL: Sosyalizme ulaşmanın çeşitli yolları vardır. Sovyetler Birliği her zaman doğru yolu seçmiş değildir.

I. MUFETTİŞ: Sovyetler Birliğinin atom bombasına sahip olmasından memnun musunuz?

ETHEL: Evet.

I. MUFETTİŞ: Kore Savaşına gerçekte, Rusların atom bombasını elde etmesinin neden olduğunu biliyor muydunuz?

ETHEL: İşte size ilkel bir yargılama biçimi daha.

Fazla ilkel. Kore hakkında hiçbir bilgim yok.

Hiç mi hiç. Benim de bütün Amerikalı kadınlar gibi, orada öldürülen çocuklarımız için yüreğim yanıyor. Bunun sorumlusu kimdir? Stalin mi? Truman mı? Belki de her ikisi. Ama ne var ki, Rusların atom bombasına sahip olmaları, insanlık için bir şanstır. Büyük bir şans... Dünya barışı, bu şansa bağlı. Polis bey, benim barıştan daha çok sevdiğim hiçbir şey yoktur, yeryüzünde.

II. MUFETTİŞ: Yarın Ruslar, Amerika'yı atom bombası yağmuruna tutsalar bu sizi hiç etkilemez, değil mi?

ETHEL: Eğer onlar, dediğiniz gibi, Amerika'yı böyle bir atom bombası yağmuruna tutacak olurlarsa, kendilerinin de aynı tehlikeyle karşı karşıya kalacaklarını bilirler. Bu nedenle böy-

le bir şey yapmazlar. Amerikalılar da, böyle bir davranışta bulunamayacaklardır. Bu yüzden de son derece mutluyum.

I. MÜFETTİŞ: Mademki Rusların atom bombasına sahip olmaları bu kadar mutluluk verici bir olay, o halde bombanın yapımında onlara yardım eden Amerikan yurttaşlarını onaylıyorsunuz demek!

ETHEL: Hangi Amerikan yurttaşları!

II. MÜFETTİŞ: Bizimle dalga geçmeyin!

I. MÜFETTİŞ: Amerikan atom sırlarını, Ruslara açıklamak için çalan Amerikan yurttaşlarını amaçlıyoruz, tabii.

ETHEL: Bu kişiler hakkında ne mi düşünüyorum?

II. MÜFETTİŞ: Evet.

ETHEL: Onları onaylamıyorum.

I. MÜFETTİŞ: Neden?

ETHEL: Çünkü ben Amerikalıyım. Amerikan yasalarına uymak zorundayım.

I. MÜFETTİŞ: Ama siz kapitalist yönetimi reddediyorsunuz.

ETHEL: Evet.

I. MÜFETTİŞ: Amerika Birleşik Devletleri kapitalist bir düzen içinde yaşıyor, siz de bu düzenin değişmesini içtenlikle arzu ediyorsunuz.

II. MÜFETTİŞ: Bu düzen ancak ihtilâlle değişir. Siz ihtilâlden yanasınız!

ETHEL: Ben şiddete karşıyım. İnandığım bazı güçlü ilkeler var. Bu ilkeler, bir kez yayılsa ve herkes tarafından öğrenilse, eninde sonunda bütün dünyaya kendilerini kabul ettireceklerdir.

II. MÜFETTİŞ: Onu benim külâhıma anlat! Sen bal gibi anarşistsin!

I. MÜFETTİŞ: Peki, Dr. Fuchs'a ne dersiniz, bayan Rosenberg? Herhalde bu ünlü atom bilgisini tanımadığınızı ileri sürecek değilsiniz. O da aynen sizin gibi düşünüyor. Rusların, atom bombasını dünya barışı uğruna kullanacaklarını bildiği için, sırları onlara verdi. Fuchs hakkında ne düşünüyorsunuz?

ETHEL: Eğer öyle yapmışsa, kendinde o hakkı gördüğü için yapmıştır.

I. MÜFETTİŞ: Eğer siz Fuchs hakkında karar veren jüride bulunsaydınız, onu mahkûm eder miydiniz?

ETHEL: Böyle bir jüride bulunmayı reddederdim.

I. MÜFETTİŞ: Yasalar sizi zorlasaydı, ne yapardınız?

ETHEL: Çekimser oy kullanırdım.

II. MÜFETTİŞ: Eh, bülbül gibi söyledi her şeyi haspa, değil mi Harry?

I. MÜFETTİŞ: Konuşmalarınızda çelişmeye düşüyorsunuz.

ETHEL: Sanmam.

II. MÜFETTİŞ: Şimdi beni dinleyin. Tutanağa şöyle bir cümle koysam: «Ben, Ethel Rosenberg, Rusların atom bombasını ele geçirmiş olmalarını *sevinçle karşılıyorum.*» Bunu imzalamayı kabul eder misiniz?

ETHEL: Evet.

II. MÜFETTİŞ: Güzel. Bu kadarı yetişir, Harry; istediğimizi elde ettik.

ETHEL: Ancak, bunu imzalamak için, aynı zamanda şu cümlenin de tutanağa geçmesi koşuluyla ileri sürüyorum: «Ben, Ethel Rosenberg ve kocam Julius Rosenberg, Sovyetler Birliğine hiçbir zaman, herhangi bir bilgi vermiş değiliz.»

(Sessizlik)

ETHEL: Her iki cümle tutanağa geçecektir.

(Kararır. Savcının odası aydınlanır. Julius, Avukat ve Savcı.)

SAVCI: 1945'den beri komünist olduğunuz anlaşıyor, Julius Rosenberg.

JULIUS: Ben komünist değildim.

SAVCI: (Dosyayı inceleyerek)

1939'da, A.B.D. Signal Şirketinin yayın işleriyle ilgili bir memurluğa alınmışsınız. Doğru mu?

JULIUS: Doğrudur.

SAVCI: 1945'de, resmi bir rapora göre komünist olduğunuz ortaya çıktı ve işinizden kovulduunuz.

AVUKAT: Kovulmak oldukça ağır bir söz, Savcı bey.

SAVCI: Sözler üzerinde durmayalım, Avukat bey. 1945'de, Yönetim Kurulu, Julius Rosenberg'in komünist olduğuna iyice kanaat getirerek bu kararı onaylamıştır.

JULIUS: Ben komünist değildim. Ne o tarihte, ne de bugün komünist partisine üye olmuş değilim. Olsaydım saklamazdım.

AVUKAT: Amerikan komünist partisi, Rosenberg'lerin hiçbir zaman partiye kayıtlı olmadıklarını bildiriyor.

SAVCI: Şakayı bırakalım, Avukat bey. Asıl anlayamadığım nokta, şu, bay Rosenberg siyasal düşüncelerinizi biliyoruz. Böyle düşünceleriniz varken nasıl oluyor da komünist partisine üye değilsiniz?

JULIUS: Amerikan komünist partisiyle aramızda birçok görüş ayrılıkları var.

SAVCI: Feki, 1945'de aleyhinizde düzenlenen rapor hakkında ne diyorsunuz?

JULIUS: Amerika'da sol eğilimli olan herkes komünist diye damgalanıyor. Bu o kadar basit ki...

AVUKAT: Ben şunu anlamak istiyorum. Savcı bey. Müvekkilimin komünist olduğunu ispat etmek için neden bu kadar ısrar ediyorsunuz?

SAVCI: Suçlamanın can alıcı noktasının bu olduğunu pekala biliyorsunuz, Avukat bey.

AVUKAT: Asıl sorun, daha doğrusu tek sorun, Julius Rosenberg'in yabancı bir ülke hesabına casusluk yapıp yapmadığını öğrenmektir.

SAVCI: Asıl sorun, komünist olup olmadığını öğrenmektir. Çünkü o takdirde, casusluk suçlaması kendiliğinden yanıtlanmış olacaktır.

AVUKAT: Demek, asıl sorun, onun komünist olup olmadığını bilmekte.

SAVCI: Tamam.

AVUKAT: Siz bir sanığın fikirlerine bakıp onun suçlu olduğuna önceden karar veriyorsunuz demek!

SAVCI: Bu davada, böyle bir yargıya varmak benim hakkım olduğu kadar görevimdir.

AVUKAT: Sanığa tanınan haklar konusunda. Fakültede size ve bana neler öğretmişlerdi. Sorabilir miyim?

SAVCI: Sizden ders alacak değilim, Avukat bey!

AVUKAT: Ta başından beri, Julius Rosenberg'in bana ilk telefon ettiği günden beri, düşünüyordum, anlamaya çalışıyordum. Bu davada bir türlü kavrayamadığım bir nokta vardı. Dü-

şüdüükçe huzurum kaçıyor, sebebini bir tür-
lü anlayamıyordum! Dosyayı belki on kez, yir-
mi kez, tekrar tekrar inceledim. Aradığımı bu-
lamadım. Nihayet şu anda gözlerim açıldı.
Hem de faltaşı gibi açıldı, Savcı bey!

SAVCI: F.B.I.'yin, Rosenberg'in suçsuz olduğunu
bile bile onu suçlu göstermeye çalıştığını mı
ima etmek istiyorsunuz?

AVUKAT: Ne münasebet, Savcı bey, ne münase-
bet! F.B.I. Rosenberg'in suçlu olduğundan
emin! Bundan emin, çünkü Rosenberg'in ko-
münist olduğuna inanıyor!

SAVCI: Komünist olduğu gerçekten kanıtlanırsa..

AVUKAT: (Bağırarak) Görüyorsunuz ya. Her şey
nasıl aydınlanıyor şimdi! F.B.I., müvekkili-
min suçlu olduğuna inanmış durumda! Şimdi
bu inanç üstüne, kanıt adı altında, birtakım
varsayımlardan ve tanıklık adı altında, teh-
ditle koparılan bir takım suçlamalardan olu-
şan bir yapı kurmaya yetkili sayıyor kendini!

SAVCI: (Öfkeli) Resmi bir polis örgütüne karşı bu
çeşit suçlamalarda bulunmak, *yasal kovuştur-*
maya yol açar, Avukat bey.

AVUKAT: (Israrla) Beni de tutuklayın öyleyse,
beni de. Şansınız varmış doğrusu. Bu davada,
sanıkla avukat, her ikisi de, vaktiyle Yahudi
kıyımına uğramış olan insanların torunları!
Çarlık Rusya'sında, bin yıllık bir gelenektir bu:
Bir terslik olduğu zaman, Yahudiler suçlanır,
birkaç tanesi asılır ve evleri yakılırdı! Şimdi
Amerika'da komünistler, Yahudilerin yerini
aldı. Hele komünist bir de üstelik Yahudiye,
keyfinize diyecek yok!

SAVCI: Bu davaya ırkçı bir anlam vermektan men-

ederim sizi. Irkçılıkla hiçbir ilgisi yok!

JULIUS: (Tatlilikla araya girerek) Özür dilerim
efendim. (Savcı ile Avukat şaşkın, Julius'a
dönerler.)

Aleyhinde daha doğrusu, karımla benim aley-
himde açılmak istenen davanın niteliğini doğ-
ru kavrayabildim mi, bilmiyorum. Anlayabil-
diğim kadarıyla, karımın ve benim itirafta bu-
lunmamız şart oluyor.

SAVCI: Evet kendi iyiliğiniz için, Julius Rosen-
berg. Yargıçlar, bir suçlunun itiraflarını dai-
ma hoşgörü ile karşılamak eğilimindedir. Ay-
rıca bana öyle geliyor ki, sahip olduğunuz
ideolojiye göre, siz bir suç itiraf etmekten çok,
gurur duyduğunuz bir davranışınızı açıklama
durumundasınız.

JULIUS : Bakın Savcı bey, arkadaşlarım ara-
sında komünistler de var. Kendi anayurtları
ile Sovyetler Birliği arasında bir tercih yap-
mak, bunların birçoğu için, sizin sandığınız
kadar kolay olmuyor.

SAVCI: Bütün komünistlerin iki anayurdu vardır.
Birinin aleyhine, öbürünün lehine hizmet et-
mek, onlar için her zaman mümkündür.

JULIUS: Kendime çizdiğim yol üzerinde çeşitli
problemlerle karşılaştım. Ama böylesiyle hiç
karşılaşmadım.

SAVCI: Yeryüzünde en çok değer verdiğiniz şeyin,
insanlar arasında barış olduğunu söylemişti-
niz.

JULIUS: Evet, söyledim.

SAVCI: Bu açıdan bakılacak olursa, atom bombası
planlarını Rusların eline vermek, barış dava-
sına hizmette bulunmak demek değil midir?

Ayrıca bundan haklı bir gurur duymak da meşru sayılmaz mı?

JULIUS: Evet, eğer ben barış davasına hizmet yolunda casusluk yapmaya karar vermiş olsaydım... Görevimi tamamladıktan sonra onu gizlemek için bir sebep görmezdim.

SAVCI: İtiraf edin, Julius Rosenberg!

JULIUS: Eğer ben, Rusların atom bombasını ele geçirmelerine yardım etmeye karar vermiş olsaydım, bunu itiraf etmekten kaçınmazdım, bu doğru, Savcı bey. Ancak, ufak bir nokta var: Ben Ruslara, atom bombasını ele geçirmeleri için yardım etmedim. Yapmadığım bir şeyi, yaptım diye nasıl itiraf ederim? Hata mı ettim, iyi mi yaptım, bilmiyorum. Modası geçmiş fikirlerin, aşırı bir yurtseverliğin esiri miyim acaba? Belki de. Ben, Sovyetler Birliğine hiçbir bilgi vermedim. Anlıyor musunuz, hiçbir bilgi vermedim. Ben suçsuzum, Savcı bey, karım da ben de suçsuzuz. Suçsuz!

(Kararır. Karanlıkta çok büyük bir kalabalığın çığınca alkışları duyulur. Kürsüde Mc Carthy görünür.)

McCARTHY: Dostlarım, sevgili dostlarım... Sağ olun! *(Alkışlar şiddetlenir. McCarthy onları eliyle yatıştırır.)* Biliyorum, alkışlarınız açtığım savaşı, Amerikan halkını mikroplardan arıtmak için açtığım bu kutsal savaşı onayladığınızı gösteriyor. *(Alkışlar)*. Peki, yarın bizi belki de yok edecek olan bombayı, onlara vermiş olmalarına karşılık, ceplerinde Ruslardan aldıkları binlerce dolar, Cadillac'lar içinde sürten şu alçak casuslar hakkında ne dü-

şünüyorsunuz? Bu casuslardan bir tekinin ya kalanıp elektrikli sandalyede can verdiğini duyan oldu mu, bugüne dek? İçinizden bir kişi çıkıp bir tek ad söyleyebilir mi bana? Bekliyorum. Hiç kimse! *(Alkışlar)* Amerika'daki Bolşevik casusluk şebekesi mensuplarının zaman geçirmeden idam edilmelerini istiyorum! Bu şebekenin başı, bugüne dek gelmiş geçmiş en büyük canı, bu korkunç Julius Rosenberg'in derhal idam edilmesini istiyorum!

(Çılgınca gösteriler. Kararır. Karşı karşıya duran iki sandalye. Sol taraftan I. Müfettiş, Ethel'i içeri sokar. Soldaki sandalyeye oturmasını işaret eder.)

I. MÜFETTİŞ: Şuraya oturun.

(Ethel oturur. Dikkatle sağ tarafa doğru bakar. II. Müfettiş sağ taraftan Julius'u içeri sokar. Ethel var gücüyle yerinden doğrulur.)

ETHEL: Julius! ah, Julius!

JULIUS: Ethel, sevgilim!

(Ethel, Julius'a doğru atılır. I. Müfettiş yolunu keser.)

I. MÜFETTİŞ: Birbirinizden iki metre uzakta duracaksınız. Hiçbir şey, hiçbir belge alıp vermeyeceksiniz, birbirinize.

(Karşı karşıya, belli aralıkla, öylece dururlar.)

JULIUS: *(Müfettişe)* Siz burada mı kalacaksınız?

I. MÜFETTİŞ: Hiçbir şekilde yalnız kalmak hakkına sahip değilsiniz.

ETHEL: Bizi hiçbir zaman yalnız bırakmayacak mısınız? Hiçbir zaman?

II. MÜFETTİŞ: Ancak mahkûm olduğunuz takdirde ve ancak bir şartla.

JULIUS: Neymiş o?

(Müfettişler susar.)

ETHEL: Julius, ne oldu bize? Nedir bu başımıza gelen?

JULIUS: Yakında anlayacaklar, sevgilim. Bundan emin olmalısın!

ETHEL: Anlamak istemiyorlar!

JULIUS: Dünyada bizim suçsuzluğumuzdan daha kesin bir şey olamaz!

ETHEL: Kesin olan şeyi reddediyorlar!

JULIUS: Ethel, dinle beni. İyi dinle. Sen hep, bugüne dek haftada iki kez kendi hücrenden benim hücreme yolladığın ve benim yaşamamı sağlayan o mektupları yazan Ethel olarak kalmalısın!

ETHEL: Bu suçlamalar o kadar saçma, o kadar delice şeylerdi ki!.. Zamanla mantığın her şeyi yeneceğinden o kadar emindim ki!..

JULIUS: Ethel Rosenberg. Başlıca özelliği: Fırtınalı zamanlarda bile neşesini kaybetmez.

ETHEL: Çocukları görmeyeli onbir hafta oldu, Julius!

(Ağlar. Julius ona yaklaşmak ister.)

I. MÜFETTİŞ: Aranız iki metreden fazla kapanmayacak?

(Julius yerinde kalır.)

ETHEL: Mike'la Robby! Acısını Mike'la Robby'den

çıkarmak istiyorlar, Julius! Onların yetimhanede olduklarını düşündükçe...

JULIUS: Aleyhimizde kanıt yok ellerinde. Bulamayacaklar da, çünkü yok! Çocuklarımıza yeniden kavuşacağız.

ETHEL: Bilmiyorum, Julius! (Bağırır). Bilmiyorum. Bu ilk görüşmemizden o kadar çok şey bekliyordum ki Julius!

JULIUS: Oysa seni hayal kırıklığına uğrattım.

ETHEL: Sen uğratmadın, sevgilim.

JULIUS: Ayrı olduğumuz süre içinde gözünde büyüttün beni. İşte şimdi gerçeği görüyorsun, karşında. Biraz zayıflamış bir gerçek!

ETHEL: Bu beylerin görüşme sırasında hazır bulunacağımı düşünemedim, aptal gibi.

I. MÜFETTİŞ: Biz emir kuluyuz, bayan Rosenberg.

ETHEL: Dosyada eksik olan kanıtları yüz ifadelememizden mi, çıkarmak istiyorsunuz?

II. MÜFETTİŞ: Bizimle bu kadar uğraşmamalısınız, bayan Rosenberg. Ziyaret süresinin sınırlı olduğunu unutmayın.

ETHEL: Peki Polis bey, raporunuza ne yazmanız gerektiğini ben size söyleyeyim, öyleyse: Bayan Rosenberg korkuyor! Korkuyor, çünkü her sabah gözlerini açtığı zaman, önünde sadece bir boşluk görüyor; çünkü birdenbire kocasını ve iki küçük çocuğunu düşünmeye başlıyor. Çünkü birdenbire onları görmek, onların sesini duymak, onlara dokunmak arzusu içinde depresmeye başlıyor. Gaddar ve insafsızca bir arzu bu! Korkuyor, çünkü çocuklarının adlarını bile haykırıyor!

II. MÜFETTİŞ: Bayan Rosenberg!

ETHEL: (Bağırarak) Susun!

JULIUS: (Buyurarak) Ethel! (Bir an sessizlik, sonra tatlılıkla)

Biz seninle, haklı bir davanın eninde sonunda mutlaka kazanılacağına inanmışızdır! Mutlak!

ETHEL: Ya yanılmışsak, Julius! Ya bizi bütün bir ömür boyu hapiste tutacak olurlarsa!

JULIUS: İmkânsız, Ethel! İmkânsız!

ETHEL: Julius, eve dönmek istiyorum!

JULIUS: Unuttun mu, Ethel? Yiyeceksiz kaldığımız günleri, hatırlamıyor musun? Karlı havalarda sırtıma giyecek bir pardösüm bile yoktu. Ya sen, o eski yıpranmış siyah tayyörünün içinde... öğrenimimi yarada bırakmak istiyordum. Çalışmak istiyordum, para kazanmak, senin için, ikimiz için. Sen istemedin. Bana 'Mücadele etmemiz gerekiyor' dedin. Ben de sözünü dinledim. Mücadele ettim. İkimiz de mücadele ettik.

ETHEL: Artık gücüm kalmadı.

JULIUS: Seni bu hale getirdiler, demek. Onların da istediği buydu, zaten. Çocuklarımızı yetimhaneye koyma kararını boşu boşuna mı aldılar sanıyorsun? (II. Müfettişe bakar) Onların istediği, bizi yıkmak, iradelerimizi yok etmek, bizi dize getirmek ve böylelikle, her istediklerini bize kabul ettirmek!

(Ethel I. Müfettişe bakar.)

ETHEL: Peki ne istiyorsunuz, Polis bey, ne istiyorsunuz bizden?

JULIUS: Suçlamalarını haklı çıkaracak, doğrulayacak sadece iki kişi var bu dünyada: sen ve

ben. Onların davası da bu, işte!

ETHEL: Biz mi doğrulayacağız?

JULIUS: Evet.

ETHEL: Polis bey, itiraf ettiğimiz takdirde, ne olacak?

JULIUS: Ethel!

ETHEL: Yanıtlayın beni, Polis bey.

I. MÜFETTİŞ: Sizin için daha iyi olur, herhalde bayan Rosenberg.

JULIUS: İtiraf ettiğimiz takdirde birkaç Amerikan polisinin ve birkaç yargıcın başları göğe erecek, zafere ulaşacaklar.

ETHEL: Bizim için daha iyi olacağını söylüyor, Julius!

JULIUS: Bunu daima söylemişlerdir, daima da söyleyecekler! Üstelik yalan değil, doğru! İtiraf ettiğin anda, yargıcın yüzünde sempatiye yakın bir şeyler belirir. Ama bu sempatide bir suç ortaklığı da sezilebilir!

ETHEL: Artık, hiçbir şey bilmiyorum, Julius!

JULIUS: İtiraf edeceksin ama çocukların da itiraf ettiğini bilecekler ilerde!

ETHEL: Artık hiçbir şey bilmiyorum.

JULIUS: İşlemediğin bir suçu itiraf edeceksin! Sen ki hiç yalan söyleyemezsin, Ethel! Sen ki kötülük nedir, bilmezsin!

ETHEL: Artık hiçbir şey bilmiyorum, Julius!

(Sessizlik)

JULIUS: Böylelikle ilk raundu kazanmış oldular. Evet, beyler sizden söz ediyorum. Sizler ve burada temsil ettiğiniz kişilerden.

II. MÜFETTİŞ: Neden kazandığımızı öğrenebilir miyim?

JULIUS: Çünkü çok güzel, çok büyük ve çok temiz bir aşkla birbirlerine bağlı bir erkekle bir kadını ayırmayı başardınız. Onlar bu aşkın kendilerini günün birinde, ayrılma tehlikesine karşı koruyacağına inanmışlardı. Ve kadın, hiçbir şeyin, hiçbir insanın onları ayıramayacağına dair, aşkının üzerine yemin etmişti. Ama şimdi, siz kazandınız.

ETHEL: Doğru değil, bu!

JULIUS: Yemin etmiştin, Ethel, Yemin etmiştin.

ETHEL: Karşınızda yargıçlar, savcılar ve polislerden kurulu bir ordu var. Bizse yalnızız!

JULIUS: Biz ikimiziz, Ethel. İkimiz. Onların bütün yalanlarından daha güçlüyüz!

ETHEL: Neden, Julius? Ha, neden?

(Julius yaklaşır, omuzlarından tutar, kendine doğru çeker ve kuvvetle sıkar.)

M. MÜFETTİŞ: *(Öfkeli)* Aranızda iki metrelik bir mesafe kalacak! Anlaşıldı mı? *(Ayrılırlar.)*

JULIUS: İkimizden biri, boyun eğecek olursa, mahvoldük demektir. Çünkü o zaman ben yalnız olacağım. Sen de yalnız olacaksın.

M. MÜFETTİŞ: Vakit tamam.

ETHEL: Hayır! Polis bey, hayır, daha vakit var!

M. MÜFETTİŞ: Onu biz değil, saat belirler, vakit tamam.

M. MÜFETTİŞ: Hadi bakalım, Rosenberg.

JULIUS: İkimiziz, Ethel, ikimiziz!

(Karar. Savcının odası. Savcı, Avukat)

AVUKAT: Yaptıklarınızdan kimbilir ne kadar gurur duyuyorsunuz Savcı bey! İtiraf edin ki, gurur duyuyorsunuz!

SAVCI: Ne gurur duyuyorum, ne de utanç. Ben yalnızca görevimi yapıyorum ve yurduma hizmet ediyorum.

AVUKAT: Morton Sobell'le ailesi Meksika'daki evlerinde oturmuş, sabah kahvelerini içiyorlardı. Derken kapı vuruluyor, üç tane silâhli, izbandut gibi adam içeri dalıyor. Acapulco bankasından 150.000 dolar çaldığı iddia edilen Johnny Jones adında birini aradıklarını söylüyorlar. Sobell, Johnny Jones olmadığını kanıtıyor, pasaportunu gösteriyor ve Amerikan Elçiliğini aramak istiyor. Bunun üzerine, adamlar üzerine saldırıyor, sille tokat yakalayıp götürüyorlar. Karısı da tutuklanıyor. Her ikisini arabaya atıyorlar ve kaçırıyorlar, Savcı bey! Yabancı bir ülkeye kaçırıyorlar! Zorla Amerika Birleşik Devletlerine getiriyorlar. Tasarladığınız suçlama planı şöyle: Julius Rosenberg, bir Rus casusluk şebekesinin başı olduğuna göre, bu şebeke mensuplarından birkaç tanesini, hiç olmazsa mahkeme huzurunda teşhir etmeniz gerekiyor. Bu adamlar var olmadığı için, onları icat ediyorsunuz! Ta Meksika'ya kadar uzanıyorsunuz! Bakıyorum Amerikan adaleti artık, adam kaçırma olayları düzenlemeye başladı!

SAVCI: Avukat bey, daha önce bana ders vermeye kalkıştınız. Şimdi de, bana hakaret ediyorsunuz! Sizi barodan çıkarttırmamı mı istiyorsunuz, yoksa?

AVUKAT: Bu soruma yanıt değil! Ben size muhtemel bir sanığı, yabancı bir ülkeden kaçurtmaktan gurur duyup duymadığınızı sormuştum.

SAVCI: Benim inisyatifiyle yapılmadı bu... bu iş.

AVUKAT: Bunu yeğlerim, Savcı bey, Amerikan adaleti hakkında düşündüklerime böylesi daha uygun düşüyor.

SAVCI: Yalnız F.B.I.'in bu davranışı, bir bakıma mazur görülebilir. Çünkü F.B.I. ajanları, Morton Sobell'in suçlu olduğunu kesin olarak biliyorlardı.

AVUKAT: Morton Sobell'in neyle suçlandığını öğrenebilir miyim?

SAVCI: Morton Sobell, Rosenberg çetesi mensuplarından biri olmakla suçlanıyor. 15 Haziran 1944 de bu çeteye girdiğini biliyoruz.

AVUKAT: Rosenberg çetesinin, doğrudan doğruya F.B.I.'in bir buluşu olduğunu, pekala biliyorsunuz.

SAVCI: Morton Sobell komünisttir. Arkadaşı Max Elitcher, Rosenberg çetesine ancak Morton Sobell'in de çete mensupları arasında olduğunu duyduktan sonra girdiğini söylüyor.

AVUKAT: Tabii, Sobell de itiraf ediyor!

F.B.I. ajanlarının elinden geçen herkes gibi, o da itiraf ediyor! Ona da diğerlerine olduğu gibi «İtiraf ederseniz kellenizi kurtarabilirsiniz!» diyor. O da itiraf ediyor. O da onlar gibi Rosenbergleri suçluyor.

SAVCI: ...Hayır.

AVUKAT: Morton Sobell itiraf etmiyor mu?

SAVCI: Hayır.

AVUKAT: Rosenbergleri suçlamıyor mu?

SAVCI: Hayır.

AVUKAT: Kellesinin tehlikede olduğunu biliyor mu?

SAVCI: Evet.

AVUKAT: Buna rağmen, itiraf etmiyor!

SAVCI: Hayır.

AVUKAT: Bir mekanizmayı harekete geçirmişsiniz, Savcı bey! Her şeyi ezip geçmesi gereken amansız bir mekanizma. Yalnız, dışlilerinizin arasına bir kum taneciği sıkışmış. Bu kum taneciğinin adı da Morton Sobell!

SAVCI: Bu kadar çabuk sevinmeyin, Avukat bey, karı koca Rosenberglere yadsımları beni ne derece az etkiliyorsa, Morton Sobell'in yadsımları da o derece az etkiliyor! Morton Sobell'in komünist olduğuna dair elimde kanıt var. Rosenberglere de komünist olduklarını ispat edeceğim!

AVUKAT: Ben de, sizin herhangi bir şeyi ispat etmekten âciz olduğunuzu, bütün dünyaya ispat edeceğim!

(Kararır, Haberler Merkezi)

GAZTECİ: Morrisson, Morrison ve Morrisson firmasının sizler için yaptırdığı atom sığınaklarını kullanmakta acele ediniz. Bir yüzme havuzu fiyatına, kendinize bir Morrisson, Morrison ve Morrisson atom sığınağı armağan edebilirsiniz. Günün olayları: Deniz Kuvvetleri Başkumutanlığının yaptığı resmi açıklamanın yan-kıları devam ediyor. Bu açıklamaya göre, düşman denizaltılarının, New York Limanına her an, kurulu bir atom bombası yerleştirmeleri mümkün görülüyor. Deniz Kuvvetleri, bombanın patlaması halinde, görülmemiş, şiddetle bir su baskını olayına sebebiyet verebileceğini ve şehrin büyük bir kısmının sular altında kalacağını önemle belirtiyor. Bu açıklama,

F.B.I.'ın geçenlerde yaptığı bir bildiri ile aynı paralelde sayılabilir. F.B.I.'ın bildirdiğine göre, Amerika Birleşik Devletlerinin herhangi bir yerine gizlice yerleştirilecek bir bombayla örneğin, Manhattan'ı birkaç saniyede havaya uçurmak mümkündür. F.B.I. bu münasebetle, Amerikan yurttaşlarının gösterdiği uyanıklıktan ötürü gurur duyduğunu belirtmektedir. Her gün, açık ve gizli komünistlerle ilgili binlerce ihbar, F.B.I. bürosuna yağmaktadır. Komünist casus Rosenberg ve suç ortaklarının mahkemesi yarın başlıyor.

(Kararır. Karanlığın içinden, Julius ve Ethel'in sesleri yükselir.)

JULIUS: Yarın, Ethel! Yarın!

ETHEL: Julius, sevgilim, kendi gücünden, kendi inancından bana da ver!

JULIUS: Benim inancım, senin inancın demektir, Ethel. Yarın, her ikimiz de gerçekleri açıklayacağız. Tekrar, tekrar, ta ki onları inandırmaya kadar!

ETHEL: Sana ne kadar ihtiyacım var!
Öyle korkuyorum ki, Julius!

(I. BÖLÜMÜN SONU)

İKİNCİ BÖLÜM

(Mahkeme salonu aydınlanır. Dipte Yargıç. Sağda, suçlu yerinde, Ethel, Julius, onların önünde Avukat, ortada Savcı. Solda Jüri üyeleri. Bunlar seyirci tarafından görülmeyebilir.)

YARGIÇ: Mahkeme huzurunda sayılan maddi suç kanıtlarından başlıca dört belge üzerine, sayın Jüri üyelerinin dikkatini çekmek isterim. 16 No.lu belge: 3 Haziran 1945 tarihinde Albuquerque Hilton Otelinde Harry Gold tarafından doldurulan otel fişinin fotokopisi. 17 No.lu belge: 4 Haziran 1945 de Ruth Greenglass'ın Albuquerque National Bank'a 400 dolar yatırdığını gösteren makbuz. 31 No.lu belge: New York Belediye seçimlerinde, komünist Peter V. Cacchione'in adaylığını destekleyen Ethel Rosenberg imzalı bir dilekçe. Nihayet mahkemeye sunulan son belgeye geliyorum: İspanyol Cumhuriyetçilerinin çocukları için bağış toplama kampanyasıyla ilgili bir belge. Bu belge, anımsadığıma göre Rosenberglerin evinde bulunmuştur.

AVUKAT: Söz istiyorum, Yargıç bey.

YARGIÇ: Söz savunmanın.

AVUKAT: Sayın Jüri üyelerine şunu belirtmek isterim ki, mahkemeye sunulan otuz üç maddi suç kanıtı arasında, yalnız iki tanesi Ethel ve Julius Rosenberg'in faaliyetleriyle doğrudan doğruya ilgilidir. 31 No.lu maddi kanıt yani Komünist aday Cacchione ile ilgili belgeyi ele alalım: Bu belge, 1941 de elli bin kişi tarafından imzalanmış ve bay Cacchione, hiçbir tartışmaya yol açmaksızın, aday seçilmiştir. İspanyol Cumhuriyetçilerinin çocukları için bağış toplama kampanyasına gelince, bu kampanya, yetkili makamların izniyle yapılmıştır. Diğer kanıtlara gelelim. Bunların arasından şöyle gelişigüzel bir seçme yapmama izin verin. (Alaylı) 1 No.lu kanıt. Los Alamos Atom tesislerindeki güvenlik tedbirlerini bildiren belge. 9 No.lu kanıt: Greenglass çiftinin bir fotoğrafı, 12 No.lu kanıt: Dr. Fuchs'un resmi. 13 No.lu kanıt: Greenglassların bir başka resmi. 21 No.lu kanıt: Morton Sobell'e ait bir gözlük siparişi. 30 No.lu kanıt: Rosenberglerin evinde bulunan dört adet saat. Sayın Jüri üyeleri, listenin ne kadar önemli olduğunu görüyorsunuz, değil mi? Tam otuz üç tane maddi suç kanıtı. Anlaşılan, burada kanıtların niteliği değil, niceliği önem taşıyor. Rosenbergler aleyhinde açılan bu davanın ne kadar ciddi olduğu, ilk bakışta göze çarpıyor.

SAVCI: Bu suç kanıtlarının her biri ayrı bir önem taşımaktadır. Bunlar sırası gelince, belirtilecektir.

YARGIÇ: Tanık David Greenglass mahkeme hu-

zuruna getirilsin.

(Greenglass tanık yerine götürülür.)

Oturun. (Oturur). Greenglass, atom bombasıyla ilgili sırları kaynınız Rosenberg'e vermede, sizi kimin kışkırttığını, mahkeme huzurunda açıklayın, lütfen.

DAVID: 1944 Ağustos ayından, 1946 Şubat ayına kadar, atom bombasının yapıldığı Los Alamos kuruluşlarında teknisyen olarak çalıştım... 1944 Kasımında, karım Ruth beni görmeye geldi... Bana Rosenbergleri gördüğünü ve... Rosenberglerin, benden bilgi istemek üzere, kendisini görevlendirdiklerini söyledi. Tabii önce reddettim.

YARGIÇ: Evet.

DAVID: Ama paraya son derece ihtiyacım vardı. Son derece. Ayrıca, eniştem Julius Rosenberg'e karşı büyük saygım vardı. Onu kendimden o kadar üstün görüyordum ki... Ne zaman tartışacak olsak, sonunda hep o haklı çıkardı. İşte bu yüzden kabul ettim.

YARGIÇ: Bu kararı verdiğiniz gün büyük bir hata, vahim bir suç işlemişsiniz, David Greenglass.

DAVID: Sonradan aklım başıma geldi Yargıç bey. Ve son derece pişman oldum! Adalete elimden geldiği kadar hizmet etmek suretiyle, yaptığımı telâfi etmeye çalıştım.

YARGIÇ: Onu biliyoruz.

DAVID: Suçumu kabul ediyorum Yargıç bey.

YARGIÇ: Onu da biliyoruz. Bu yüzden, sizin davanız, burada sanık mevkiinde oturan ve suçsuz olduklarını ileri süren şu iki kişiden ayrı

olarak ele alındı. Devam edin, Greenglass.

DAVİD: 1945 Şubatında, izinli olduğum bir sırada, Julius'a bir mercek ile ilgili planları... daha doğrusu deney sırasında kullanılan bu merceklerin yapımına yarayan kalıpların bir kroksini verdim... 1945 Kasımında ikinci bir izin aldım. Bu defa da, Julius'a, atom bombasının tarifiyle ilgili bazı ayrıntılı bilgiler verdim. Anımsıyorum, bir gün öğle yemeğinden yeni kalkmıştık. Oturdum, atom bombasının bir kesitini çizdim ve nasıl işlediğini anlatmak için oniki sayfalık bir rapor yazdım.

YARGIÇ: Siz, Julius Rosenberg'e bilgi vermekle yetinmediniz. 1945 Haziranında ne yaptığınızı Jüri'ye açıklayın.

DAVİD: Topladığım bütün bilgileri, Julius'a posta ile gönderemedim tabii. Bunun üzerine şubatta, Julius bana birini yollayacağını söyledi. Bu arada, bir kutu jöle satın almıştı. Hani şu toz halindeki meyve jöleleri var ya, işte ondan...

YARGIÇ: Evet.

DAVİD: Onu düzgün olmayan bir biçimde iki parçaya böldü. Özellikle, tabii. Sonra bana yarısını verdi ve bir herifin Los Alamos'a gelip benini göreceğini söyledi... O herif bana jöle kutusunun öbür yarısını getirecek ve bana «Julius tarafından geliyorum» diyecekti.

YARGIÇ: Bu «herif»in gelip gelmediğini, sayın Jüri üyelerine söyler misiniz lütfen?

DAVİD: Geldi, Yargıç bey. 3 Haziran 1945 tarihinde. Bir pazar günü. Saat üçle dört arasındaydı, sanıyorum. Onunla Albuquerque'de karşılaştık.

YARGIÇ: Ne yaptı? Size ne dedi?

DAVİD: Cebinden jöle kutusunun bir parçasını çıkardı. Bu parça, Julius'un bana ocakta verdiği parçaya tıpatıp uyuyordu.

YARGIÇ: Demek oluyor ki, bu parça, son olarak Julius Rosenberg'in elinde gördüğünüz parçanın ta kendisiydi. Bu kesin.

DAVİD: Aynı olmamasına imkân yok, Yargıç bey. İmkân yok.

YARGIÇ: Şimdi adamın size söylediklerine gelelim.

DAVİD: Bana «Julius tarafından geliyorum» dedi.

YARGIÇ: Tekrar edin, lütfen.

DAVİD: «Julius tarafından geliyorum,» dedi.

SAVCI: Söz istiyorum, Yargıç bey.

YARGIÇ: Söz iddia makamının.

SAVCI: Albuquerque'e gelerek «Julius tarafından gönderildiğini» söyleyen bu adamın kimliğinin saptandığını sayın Jüri üyelerinin bilgilerine sunmak isterim. Söz konusu kişi Harry Gold, Sovyet ajanı olup aynı zamanda ünlü doktor Fuchs'un da suç ortağıdır! Harry Gold her şeyi itiraf etti. David Greenglass'ın söylediklerini aynen doğruladı! Gold doğrudan doğruya Ruslar hesabına çalışmakta ve direktiflerini, şu sırada kaçak olan Yakovlev'den almaktaydı! David Greenglass'a götürdüğü jöle kutusunun yarısını kendisine veren Ruslardır. Julius tarafından geliyorum parolasını kendisine öğretenler, yine Ruslardır. Sayın Jüri üyeleri, bu durumda, Rosenberg ile Ruslar arasında kesin bir işbirliği olduğundan hâlâ kuşku olan kaldı mı içinizde? Rosenberg, Greenglass'ın önünde jöle kutusunu yırtıyor; yarısını ona veriyor, öteki yarısını saklıyor. Harry

Gold, Greenglass'la karşılaştığında ona ne veriyor? Rusların kendisine teslim ettiği parçayı değil mi? Peki onlar kimden almış oluyorlar bu parçayı? Tabii Julius Rosenberg'den!

AVUKAT: Söz istiyorum!

YARGIÇ: Söz savunmanın.

SAVCI: İtirazım var, Yargıç bey! Sayın Jüri üyelerinin, 3 Haziran 1945 tarihinde David Greenglass'la Harry Gold arasında geçenleri, David Greenglass'ın kendi ağzından dinlemelerini talep ediyorum.

YARGIÇ: İtirazınız kabul edilmiştir. David Greenglass, mahkeme huzurunda bildiklerinizi anlatın.

DAVİD: Bana jöle kutusunun yarısını gösterip Julius tarafından geliyorum deyince, onu eniştemin gönderdiğine gerçekten inandım. Bunun üzerine, atom bombasının kullanılışı hakkında toplayabildiğim bütün yeni bilgileri kendisine verdim. Koskocaman bir zarf.

YARGIÇ: Tabii o da alıp götürdü, değil mi?

DAVİD: Tabii.

YARGIÇ: Sayın Jüri üyeleri, Harry Gold, bu konuda bildiklerimizi tamamlayıcı nitelikte itiraflarda bulundu. Kendisi, bu zarfı David Greenglass'dan teslim aldığını doğruluyor! Ondan sonra trene binip New York'a hareket etti. 5 Haziran 1945 akşamı New York'a vardı. Aynı akşam, saat onda Metropolitan Avenue'da Yakovlev'le buluştu. Zarfı Yakovlev'e teslim etti. Sayın Jüri üyeleri, merkezinde Julius Rosenberg'in bulunduğu daire, böylece kapanmış oluyor!

JULIUS: Bu doğru değil! Ben Yakovlev adında bir

kimse tanımıyorum. David Greenglass'a da hiçbir zaman jöle kutusu filan vermiş değilim.

YARGIÇ: Maalesef, bay Rosenberg, David Greenglass'la, onun itiraflarını doğrulayan Harry Gold'un sözleri, sizin bütün iddialarınızı çürütüyor!

AVUKAT: Söz istiyorum, Yargıç bey!

YARGIÇ: Söz savunmanın.

AVUKAT: Biraz önce, Harry Gold'un doktor Fuchs'un suç ortaklarından biri olduğu belirtilmişti. Harry Gold hakkında bütün bilinenlerin, sayın Jüri üyelerine açıklanmamış olmasından üzgünüm. Otuz yıl ağır hapse mahkûm olan Harry Gold, şu anda cezaevinde cezasını çekmekle meşguldür! Kendisi tümüyle F.B.I.'in emri altındadır. Bu davanın soruşturması, F.B.I.'in kullandığı yöntemlerin, İnsan Hakları Evrensel Bildirisinde öngörülen ilkelerden bir hayli uzak olduğunu göstermiştir!

YARGIÇ: Savunmayı, mahkemeye karşı saygılı olmaya davet ederim.

AVUKAT: Harry Gold, Julius Rosenberg'le nerede ve ne zaman karşılaştı? Harry Gold bizzat, Rosenberg'i tanımadığını söylüyor! Gold'un, 3 Haziran 1945 de Albuquerque'de Greenglass'la buluştuğunu kabul ediyoruz. Greenglass'ın, atom bombası hakkındaki bilgileri içeren bir zarfı Gold'e vermesi de, Greenglass'ı iyi tanıdığımız için bizi hiç şaşırtmıyor, Gold'un da bu bilgileri Ruslara sattığını, yine kendisi itiraf ettiğine göre, kabul edelim. Ama bütün bu olup bitenlerin içinde Julius Rosenberg'in parmağı olduğu nereden çıkarılıyor? Rosenberg bu serüvenin, kesin olarak, hangi anında

ortaya çıkmıştır? Sayın Savcı, işte bu soruyu yanıtlamaktan âciz!

SAVCI: Savunma makamının kötü niyeti açıkça belli oluyor!

Feki, jöle kutusunun yarısını David Greenglass'a veren kimdir?

AVUKAT: Peki, bu jöle kutusu öyküsünü anlatan kimdir? David Greenglass'dan başkası değil, tabii. Bunu anlatan yalnız ve yalnız David Greenglass!

SAVCI: Ama sözleri Harry Gold tarafından doğrulanan bir David Greenglass!

AVUKAT: Harry Gold'un, kendisine Ruslar tarafından verilen jöle kutusunun bir parçasını Greenglass'a götürdüğü iddia ediliyor.. Bu kutu Rosenberg tarafından değil Ruslar tarafından kendisine verilmiş... Şunu tekrar, tekrar belirtmek isterim ki, burada Julius Rosenberg'i suçlayan tek insan David Greenglass'dır!

SAVCI: Peki, David Greenglass'a, Julius tarafından geliyorum, dediğini itiraf eden kimdir? Harry Gold, tabii. Böylelikle, Greenglass'ın söylediklerini kesinlikle doğrulamış oluyor!

AVUKAT: 'Tamam! Julius tarafından geliyorum.' Yargıç bey, Harry Gold'un Julius tarafından geliyorum, dediği iddia ediliyor. Demek ki, Savcının dediğine bakılırsa, casus H. Gold'a parola olarak, Amerika'daki komünist şebekesinin başının öz adı verilmiş! Harry Gold'un patronlarının bu derece büyük bir hata işlemiş olmaları mantıksal açıdan olanaksız. Burada ilk bakışta her şey, bize Harry Gold'un F.B.I.'in emriyle yalan söylediğini gösteriyor.

Bir kez daha kasıtlı bir suçlama karşısında, Ethel'le Julius Rosenberg'i mahvetmek için kurulmuş dört başı mamur bir mekanizma karşısında bulunduğumuz anlaşılıyor!

YARGIÇ: Neden Ethel'le Julius Rosenberg'i her ne pahasına olursa olsun mahvetmek niyetinde olduğumuzda ısrar ediyorsunuz!

AVUKAT: Çünkü, Ethel ve Julius Rosenberg daha sorguya çekilmezden önce, adları gazetelerde ve radyoda açıklanmış, kendilerine komünist casusları damgası vurulmuştu.

Çünkü atom bombasının ve bombanın Rusların eline geçmesi olayının çevresinde, bir korku ve kuşku çemberi yaratıldı.

Çünkü, milyonlarca Amerikan küçük burjuvası, bilinçli olarak, polis memuru haline getirildi.

Çünkü, utanç verici bir propaganda sayesinde Rosenberglar, bu ülkedeki Bolşevik faaliyetlerin sembolü haline geldi! Rosenbergların suçlu olup olmadıklarını öğrenmenin bir önemi yok artık! Önemli olan, Rosenbergleri mahkûm etmekle, bu faaliyetlerin durdurulup durdurulamayacağını öğrenmektir.

YARGIÇ: Sizi sabırla dinledim, Avukat bey yalnız size şunu haber vereyim ki, mahkeme ve Jüri önünde yeniden bu türden bir nutuk vermeye kalkıştığınız takdirde, New York barosu başkanından, Rosenbergların avukatlığından sizi azletmesini isteyeceğim. Sayın Jüri üyelerine şunu belirtmek isterim ki, bu davanın görülmesi sırasında, bütün hukuk kurallarına uyulmuştur ve suçlular, yasaların öngördüğü bütün haklardan yararlanmışlardır.

AVUKAT: İddia makamının tanıdığı David Greenglass'a, F.B.I. tarafından bugüne dek hiçbir baskı yapılmadığına dair, sayın Jüri üyelerine teminat verebilir misiniz?

YARGIÇ: Elbette.

AVUKAT: Bunu not ediyorum, Yargıç bey!

YARGIÇ: Yarın tekrar toplanmak üzere, oturum bugünlük tatil edilmiştir.

(Yargıç ayağa kalkar. Kararır. Haberler Merkezi.)

GAZETECİ: Rosenberg davası, bugünkü basında baş köşeyi işgal etmektedir. Sabah gazetelerinin hemen hepsi, ilk oturumda, Rosenberglere aleyhine kahredici deliller bulunduğunu yazmaktadır.

Jöle kutusu olayı, Julius Rosenberg aleyhinde son derece ağır bir suç teşkil etmektedir. Rosenberg'in, bu kutunun yarısını Ruslara verdiği, Rusların da böylece, istedikleri bilgileri Greenglass'dan elde ettiklerinin, yadsınamayacak bir gerçek olduğu söylentileri ortada dolmaktadır.

New York'un en çok okunan günlük gazetelerinden biri şöyle yazmaktadır:

«Amerika Birleşik Devletleri, vatan hainlerini ve komünistleri zararsız bir hale getirdiği takdirde, Kore Savaşını kazanma şansı artacaktır.»

(Kararır. Mahkeme Salonu. Aynı kişiler, eski yerlerinde)

SAVCI: David Greenglass, Julius Rosenberg'e verdiğiniz bilgilerin, kendisi tarafından Ruslara

teslim edildiğini doğrulayabilir misiniz?

DAVİD: Evet efendim.

SAVCI: Bunu nereden biliyorsunuz?

DAVİD: Julius'la Ethel Rosenberg bunu bize, yani karımla bana söylediler.

ETHEL: David! Bunun doğru olmadığını pekala biliyorsun!

YARGIÇ: Ethel Rosenberg, tanıkların sözünü kesmemenizi rica edeceğim.

AVUKAT: Tanığın demek istiyorsunuz. İddia makamının, tek tanığı!

SAVCI: Artık kimseyi ilgilendirmeyen bu kanıtı yeterince kullandığını ve kötüye kullandığını, sanık vekiline belirtmek isterim. David Greenglass, Rosenberglere, yaptıkları hizmetlere karşılık, Ruslardan ödül alıp almadıklarını anımsıyor musunuz?

DAVİD: Evet, efendim.

ETHEL: David... David.

YARGIÇ: Bayan Rosenberg!

SAVCI: *(David'e)* Bildiklerinizi açıklayın.

DAVİD: Kendilerine 70 dolar değerinde bir masa verildi.

SAVCI: Sayın Jüri üyeleri, bu masanın Rosenberglerin diğer mobilyaları arasında bulunduğunu kanıtlayabiliriz.

DAVİD: Sonra... Julius bana, Rusların kendisine bir saat armağan ettiklerini anlattı.

SAVCI: Saati gördünüz mü?

DAVİD: Evet.

SAVCI: Bu saati kendisine kimin verdiğini söyledi mi?

DAVİD: Bana adını söylediğini anımsamıyorum. Ama bir Rus'tan aldığı kesin.

SAVCI: Rosenberg'in size bu saatten hangi tarihte söz ettiğini hatırlıyor musunuz?

DAVİD: 1945 Ocak ayında sanırım.

JULIUS: David!.

SAVCI: İzinli olduğunuz sıralarda mı?

DAVİD: Evet.

SAVCI: Rosenberg'in Ruslardan aldığı ve size sözünü ettiği başka armağanlar da anımsıyor musunuz?

DAVİD: Ethel'e de bir kol saati armağan edilmişti.

SAVCI: Aynı tarihte mi?

DAVİD: Belki başka bir tarihte.

(Ethel başını Julius'un omuzuna dayamıştır. Julius koluyla onu sarar.)

SAVCI: Başka soracağım kalmadı, sayın Yargıç.

YARGIÇ: Ethel ve Julius Rosenberg sizi, mahkeme salonuna yakışacak bir şekilde oturmaya davet ediyorum.

(Ethel'le Julius birbirlerinden uzaklaşırlar.)

Sanık vekilinin, tanığa sormak istediği bir şey var mı?

AVUKAT: Evet, sayın Yargıç. Soracağım bazı sorular var...

David Greenglass, 1945 Ocak ayında Julius Rosenberg'e, atom bombasıyla ilgili önemli bir merceğin krokisini vermişsiniz. Öyle mi?

DAVİD: Evet.

AVUKAT: 1945 Eylülünde, Julius Rosenberg'e *(Notlarına bakar)*... «atom bombasının tarihiyle ilgili bazı ayrıntılı bilgiler» vermişsiniz.

Bunlar kendi sözleriniz, değil mi?

DAVİD: Evet.

AVUKAT: Öğle yemeğinden yeni dönmüştük. Oturdum, «Atom bombasının bir kesitini çizdim ve bombanın nasıl kullanılacağını anlatan oniki sayfalık bir rapor hazırladım.» demiştiniz. Sözlerinizi aynen naklettiğimden emin olmak istiyorum. Böyle mi demiştiniz? Her şey aynen böyle mi oldu?

DAVİD: Evet, aynen böyle oldu.

AVUKAT: Güzel. Sayın Jüri üyeleri, bütün bu bilgileri nasıl elde ettiğinizi öğrenmek isteyeceklerdir. Bu konuda bizi aydınlatır mısınız?

DAVİD: Elbette.

AVUKAT: Güzel. Sizi dinliyoruz.

DAVİD: Fabrikanın içinde zaman zaman dolaşırdım. Her yere girip çıkardım. Mühendisler aralarında konuşmaya başladıkları zaman, belli etmeden kulak kabartırdım.

AVUKAT: Belli etmeden.

DAVİD: Eve döndüğümde, duyduklarımı, dikkatle not ederdim.

AVUKAT: Dikkatle.

DAVİD: Arasıra, söylediklerini iyice anlayabilmek için mühendisleri sorguya çektiğim de olurdu.

AVUKAT: Mühendisler de sizi seve seve yanıtlarlardı herhalde, değil mi?

DAVİD: *(Memnun)* Evet, genellikle.

AVUKAT: Böylece, birkaç aylık bir soruşturmadan sonra, atom bombası planını ezbere çizecek ve kullanımını açıklayan oniki sayfalık bir raporu kaleme alacak duruma geldiniz, demek.

DAVİD: Evet, öyle.

AVUKAT: Güzel. David Greenglass, dosyanızdan öğrenildiğine göre, ilkokulu bitirdikten sonra,

Brooklyn Enstitüsüne devam ettiğinizi söylemişsiniz, yanılmıyorum ya?

DAVİD: Hayır. Enstitüye yazıldığım doğru.

AVUKAT: Bu Enstitüde bilimsel bir eğitim gördüğünüz anlaşılıyor. Atom fiziği gibi güç bir alanda bu kadar çok bilgi toplayabilmeniz bunları anlayabilmeniz ve açıklayabilmeniz, bunu gösteriyor. Bilmek istediğimiz bir şey daha var. David Greenglass. Brooklyn Enstitüsüne ne kadar devam ettiniz?

DAVİD: Altı ay.

AVUKAT: Demek altı ay. Peki, kaç derse yazıldınız?

DAVİD: Sekiz ders.

AVUKAT: Ders bitiminde sınavlara girdiniz mi?

DAVİD: Evet.

AVUKAT: Demek sekiz sınava girdiniz?

DAVİD: Evet.

AVUKAT: Peki, bu sekiz sınavdan kaç tanesinde başarı sağladınız?

DAVİD: ...Hepsinden çıktım.

AVUKAT: Vah, vah, sizin hesabınıza üzüldüm. Şimdi size başka bir soru: Diferansiel hesaptan anlar mısınız?

DAVİD: Di... diferansiel hesap mı?

AVUKAT: Size diferansiel hesap hakkında bir bilginiz var mı, diye sordum.

DAVİD: Hayır.

AVUKAT: Nükleer fizik hakkında bir bilginiz var mı?

DAVİD: Yani, ne gibi?

AVUKAT: Örneğin sayın Jüri üyelerine uranyum atomunun parçalanması hakkında basit bir özet verebilir misiniz?

DAVİD: ...Hayır.

AVUKAT: Julius Rosenberg'e verdiğiniz dair yemin ettiğiniz atom bombası planlarını akıldan çizmiştiniz, değil mi?

DAVİD: Evet. Akıldan.

AVUKAT: Onu bunu, koridorlarda gevezelik edenken dinlemek suretiyle, değil mi?

DAVİD: ...Yalnız koridorlarda değil!

AVUKAT: Yalnız koridorlarda değil, demek! Başka soracağım soru kalmadı, sayın Yargıç!

YARGIÇ: Oturum tatil edilmiştir.

(Ayağa kalkar. Kararır. Karanlıkta sesler duyulur.)

ETHEL'in sesi: Neden biz Julius? Neden biz?

JULIUS'un sesi: Birinin seçilmesi gerekiyordu.

ETHEL'in sesi: Neden bizi seçtiler, Julius?

(Mahkeme salonu. Greenglass'ın yerinde Elitcher.)

SAVCI: Elitcher, 1944 Haziranında Rosenberg'in sizden bazı askeri bilgiler istediğini itiraf ediyorsunuz, demek?

ELITCHER: Evet. Evet... Ama ben kendisine hiçbir bilgi vermedim... Asla!

SAVCI: Bu kirli işlere sadece tanıklık etmiş olmanız bile tedbirsizlik ve suç sayılır, Elitcher. Böyle deli saçması ve acımasız ideolojilere kendinizi kaptırmanın cezası bu işte!

ELITCHER: Ben komünistliği çoktan bıraktım, çoktan!

SAVCI: Peki, Morton Sobell hakkında ne biliyorsunuz?

(Elitcher aşırı bir heyecan içindedir.)

ELITCHER: Morton Sobell mi?.. Morton Sobell'in Rosenberg'le çalıştığını sanıyorum... daha doğrusu biliyorum...

SAVCI: Biliyorsunuz, çünkü bunu size bizzat Sobell söyledi.

ELITCHER: Evet... o söyledi... tamam, Rosenberg'in onu kendi casusluk şebekesine aldığını söyledi.

SAVCI: Tanışın ifadesinden, samimi arkadaşı Morton Sobell'in, kendisine, Rosenberg çetesi mensuplarından olduğunu itiraf ettiği anlaşılıyor. Bu da, Rosenberg'in, bir Sovyet casusluk şebekesinin elebaşısı olduğunu bir kez daha kanıtlamış oluyor.

YARGIÇ: Başka sorunuz var mı?

SAVCI: Hayır, Yargıç bey.

YARGIÇ: Savunmanın soracağı bir şey var mı?

AVUKAT: Evet, Yargıç bey. Bir sorum var. Bay Elitcher...

ELITCHER: Efendim...

AVUKAT: Devlet memurluğuna girdiğiniz zaman, eskiden komünist partisine mensup olduğunuzun bildirmeniz gerekiyordu tabii.

ELITCHER: Evet.

AVUKAT: Peki, bildirdiniz mi?

ELITCHER: Hayır!

AVUKAT: Demek ki, sizden komünist olmadığınızı dair şerefimiz üzerine yemin etmenizi istedikleri vakit, yalan yere yemin ettiniz!

ELITCHER: Evet... Evet... Yalan yere yemin ettim...

AVUKAT: Peki, F.B.I., sizi sorguya çektiği zaman, yalan yere yemin ettiğinizi biliyor muydu?

ELITCHER: Evet.

AVUKAT: F.B.I.'in bunu bildiğini öğrendiğiniz zaman, ne hissettiniz?

ELITCHER: Korktum... Korktum... *(Bağırır.)* O kadar korktum ki!

AVUKAT: Başka soracağım bir şey kalmadı, sayın Yargıç.

YARGIÇ: Oturum tatil edilmiştir.

(Kararır. Haberler Merkezi.)

GAZETECİ: Rosenberg davasında, suçlular aleyhine yeni bir ifşaat. Komünist partisinin eski mensuplarından Max Elitcher, Rosenberg'le Sobell'in suçlarını açığa vuruyor.

(Kararır. Mahkeme salonu.)

YARGIÇ: Ethel Rosenberg...

(Yargıçla Ethel bakışırlar. Julius dikkatle Ethel'e bakar.)

Ethel Rosenberg, siz her zaman komünist olduğunuzu yadsıdınız. Ama bütün geçmişiniz, bugüne kadar bütün yaptıklarınız, davranışlarınız, söylediğiniz sözler, her şey eskiden de, bugün de hâlâ komünist olduğunuzu gösteriyor. Kocanızın casusluk faaliyetlerinden her zaman haberiniz olduğundan kuşumuz yok. Rosenberg'in Moskova için hazırladığı raporları bizzat yazdığınızı biliyoruz. Bayan Rosenberg, benim asıl üzüldüğüm nokta, kocanıza bir kez daha uyup suçlu olmadığınızı iddia etmenizdir. Suçlu olduğunuzu itiraf etmiş olsaydınız, sizin için belki de, özür olmasa bile, suçunuzu hafifletici sebepler bulabilirdik. Ko-

canızı seviyor musunuz?

ETHEL: Evet, seviyorum! Kendimden daha çok seviyorum!

YARGIÇ: Kocasını seven bir kadın çoğu zaman, hayatını birleştirdiği erkeğin düşüncelerini ve faaliyetlerini, bu faaliyetlerin zararlı olduğunu bilse bile, paylaşmaktan kendini alamaz. Komünist şebekesinin elebaşısının Julius Rosenberg olduğundan hiç kuşquamuz yok. Siz bu çarkın dişlilerinden ancak bir tanesisiniz. Neden bunu itiraf etmiyorsunuz? Neden yanılmış olduğunuzu itiraf etmiyorsunuz? Hayatınızın söz konusu olduğunu unutmayın. Bu hayatın yalnız size ait olmadığını da aklınızdan çıkarmayın. Oğullarınızı düşünün, Ethel Rosenberg. Onlar için yaşamak zorunda olduğunuza inanmıyor musunuz? Çocuklarınızı sevdiğinizi sanıyorum, Ethel Rosenberg.

ETHEL: (*Bağırarak*) Elbette seviyorum!

YARGIÇ: Kocanızı ele veremeyişinizi, vermek istemeyişinizi de anlıyorum. Zaten ele vermiş olsanız bile, bu yasalar önünde geçerli sayılmazdı. Size, Amerika Birleşik Devletleri yurttaşı olduğunuzu hatırlatmak isterim. Mahkeme huzurunda, yalnız ve yalnız sizi ilgilendiren açıdan, suçunuzu itiraf etmenizi istiyorum. Bu suçtan ötürü, kalbinizin derinliklerinde pişmanlık duyduğunuzdan eminim, zaten.

(*Sessizlik. Julius hâlâ Ethel'den gözlerini ayırmamış, hep aynı dikkatle ona bakmaktadır.*)

ETHEL: Kendimi kurtarmak için, Beyefendi...

YARGIÇ: Yargıç bey diye hitap ediniz, lütfen.

ETHEL: Kendimi kurtarmak için, Yargıç bey, itiraf etmem gerekiyor, demek!

YARGIÇ: Suçlu olduğunuz için, itiraf edeceğinizi umuyorum.

ETHEL: Yargıç bey, günlerden beri gelip bu sandalyeye oturuyorum. Bu güne dek bana yalnız bir tek hak tanındı: O da dinlemek. Dinledim, Yargıç bey. Hem de nasıl dinledim! Önce bir karabasan gördüğümü sandım. Çünkü karabasanlar, bildiğiniz gibi, akla, mantığa uymayan, dehşet verici şeylerdir. İşte bu karabasan da benim yüreğime dehşet salıyordu. Ama dinledikçe, bu mantıksızlık içersinde bir mantık dizisi, bu akılsızlıkların ortasında bir akıl yolu keşfettim. Gözlerimin önünde beliren ve en sonunda kavrayabildiğim gerçek şu oldu: Siz bir davanın temsilcisisiniz. Kocamla ben ise, başka bir davanın temsilcileriyiz. Amerikalılar bugüne dek özgür yaşıyorlardı. Zenci olmamak şartıyla, tabii. Bu özgürlük, gelişme bakımından yararlıydı. Ama bir ülkede her zaman, ilerlemeye karşı koyan gerici güçler vardır. İşte bu güçler şimdi zincirden boşanarak, ilericiliğe karşı savaş açtılar. Biz de, istemeyerek, bu savaşın kurbanları olduk. «Korkunç gerçek şudur ki, bizim davamız, ilerlemeyi durdurmak ve bizi bir atom savaşına sürüklemek isteyenlere karşı yöneltilen eleştirileri boğmak ve uyutmak için bir bahane olarak kullanılıyor.»

YARGIÇ: Güzel bir konuşma yaptınız, Ethel Rosenberg! Anlamını iyice kavrayabildimse eğer, suçsuz olduğunuzu iddia etmekte ısrar ediyorsunuz!

ETHEL: Evet, çünkü suçlu değilim!

YARGIÇ: Suçsuz olduğunuzu iddia etmekte ısrar ediyorsunuz, demek!

ETHEL: Ben suçsuzum, ama siz benim suçlu olduğumu itiraf etmemi istiyorsunuz! Çünkü böyle bir itiraf, temsilcisi olduğunuz davaya hizmet edecektir!

YARGIÇ: Ben hiçbir davanın temsilcisi değilim.

ETHEL: Demek hayatımı kurtarmam için, beni hayata bağlayan düşüncelerimi yadsımam gerekiyor, öyle mi? Bunu neden istiyorsunuz benden, Yargıç bey? Neden beni, bu derece insafsız, haksız ve gaddarca bir seçenek karşısında bırakıyorsunuz?

YARGIÇ: Seçenekten söz ettiğinize göre, suçsuzluk iddiasını yeğliyorsunuz demektir.

ETHEL: Suçsuz olduğumu iddia ediyorum, çünkü suçsuzum!

(Julius, Ethel'in elini şefkatle sıkıyor.)

YARGIÇ: Sayın Jüri üyelerinin takdirlerine bırakıyorum. Julius Rosenberg, bu dava üzerinde yapılan tartışmaların, gözünüzü açtığını umut etmeye cesaretim kalmadı. Jürinin, hakkınızda ya beraat ya da ölüm kararı verme arefesinde bulunduğu şu dakikada, yurdunuza, ailenize ve kendinize karşı olan sorumluluklarınızı, son bir defa gözden geçirmenizi sizden rica ediyorum. Sizi dinliyorum Julius Rosenberg.

JULIUS: Ben Yahudiyim, Yargıç bey. Geleneklerine bağlı bir Yahudi ailesinin çocuğuyum. Ayni zamanda yoksul, çok yoksul bir aileden geliyorum. New York'un doğusundaki gecekonducularda büyüdüm. Siz, bu kulübelerin ne ol-

duklarını bilmezsiniz, Yargıç bey. Ama ben bilirim. Sıçanlara, her türlü haşarata karşı yapılan bitmez tükenmez gündelik mücadelenin ne demek olduğunu bilirim. Annemle babamın beş çocuğun karnını doyurmak, onları giydirmek için umutsuzca çırpınıp durduklarını bilirim. Babam militan bir sendikacıydı, Yargıç bey. Arkadaşları onu temsilci olarak seçmişlerdi. Bu yüzden, adı kara listeye geçmişti. İş bulmak için başvurduğu zaman, kendisine «İş yok!», bazen de «İş yok, pis Yahudi» derlerdi. Bunlar uzun hikâye. Fakat bütün bu güçlüklerle rağmen, babam benim mühendislik öğrenimi yapmamı sağladı.

Açlık çeken bir aile için bunun ne büyük bir özveri olduğunu düşünabiliyor musunuz? Ben iyi bir öğrenciydim. Öyle olmak zorundaydım. Fizik kurallarının yanısıra, ulusumun kültürünü, Yahudilerin Mısır'daki kölelik hayatından kurtulmak için yaptıkları mücadeleyi inceledim. Aynı soylu gelenekleri, aynı özgürlük savaşını Amerika tarihinde buldum. Böyle bir ortamda yetişen bir Amerikalı Yahudi olarak, Amerikan ve Yahudi atalarımın izinde yürümenden ve halktan gelenlerin hayat şartlarını düzeltmeye çalışmamdan daha doğal bir şey olamazdı. Karım Ethel'de düşüncelerime karşı büyük bir anlayış buldum. O benim için yaratılmıştı. Birlikte olduğumuz zamanlar, geleceğimiz daha aydınlık görünüyordu, hayatımız daha büyük bir anlam kazanıyordu!

YARGIÇ: Komünist fikirlerin, Julius ve Ethel Rosenberg'in bütün sözlerini ne dereceye kadar etkilediği, sayın Jüri üyelerinin gözünden kaç-

mamıştır, herhalde! Komünist olduklarını inkâr etmelerine rağmen, her fırsatta öyle olduklarını ispat ediyorlar! Böylelikle aynı zamanda, suçlarını da ispat etmiş oluyorlar!

JULIUS: Hayır, sayın Yargıç, ne yazık ki, hayır. Amerika'daki bütün ilericilerin yabancı devlet ajanı olması, bazı kimselerin ne kadar işine gelirdi, değil mi?

Bir sosyalist mutlaka suçlu değildir. Bunu kesinlikle söyleyebilirim. Çünkü ben sosyalistim, ve suçsuzum!

YARGIÇ: Sayın Jüri üyelerinin takdirlerine bırakıyorum. Oturum tatil edilmiştir.

(Kararır.)

JULIUS: Zaaf göstermedin, Ethel, boyun eğmedin.

ETHEL: Senin yanındayken, nasıl zaaf gösterebilirdim?

JULIUS: Seninle ne kadar övündüğümü bilsem, Ethel!

ETHEL: Seninle ne kadar övündüğümü bilsen, Julius!

JULIUS: Bana ne büyük sevinç veriyorsun, ne kadar gurur duyuyorum senin yanında!

ETHEL: Senin sevincin benim sevincim, senin gururun, benim gururum demektir!

(Mahkeme Salonu.)

SAVCI: Her şey aydınlandı. Büyük bir komplo karşısında bulunuyoruz. Her şey birbirine bağlı. Sovyet Rusya, bombayı ele geçirmek istiyordu. Bu amaçla bütün yardakçıları, Amerika kıtasına seferber etti. Rusların sadık uşağı Doktor Fuchs, kendi payına düşeni yaptı ve top-

ladığı bilgileri, uluslararası komünizmin gezgin satıcısı Harry Gold'a teslim etti. Rosenberg tarafından görevlendirilen David Greenglass da hissesine düşen bilgileri aynı Harry Gold'a teslim etmekte gecikmedi. Yine Rosenberg tarafından görevlendirilen Morton Sobell ise, doymak bilmeyen bir patronun ısrarla istediği bilgileri tamamladı. David Greenglass'ın sağladığı son bilgiler olmasaydı, Rusların bugün atom bombasına sahip olamayacakları kesindir. Ama, Julius ve Ethel Rosenberg araya girmeselerdi, bugün David Greenglass casus olmayacaktı. Bu da aynı derecede kesindir. Bu işin uygulayıcılarından çok, sorumlularını cezalandırmak gerekiyor. Julius ve Ethel Rosenberg yüzünden, sevgili yurdumuzun, ölüm tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu sayın Jüri üyelerinin bir an bile unutmamalarını dilerim. Ulusal tarihimizde bugüne dek gelmiş geçmiş en büyük ihanet olayının en ağır şekilde cezalandırılmasını talep ediyorum. Ethel ve Julius Rosenberg'e idam cezası verilmesini talep ediyorum.

(Yerine oturur.)

YARGIÇ: Söz savunmanın.

AVUKAT: Sırf uranyum hırsızlığı ile suçlanan ve suçunu hafifletmek için her türlü alçaklığa hazır olan David Greenglass'ın ihbarına ve yalan yere yemin etmekte suçlanan ve yine bu yüzden her türlü iftiraya hazır olan tek tanık Max Elitcher'in sözlerine dayanılarak, Ethel ve Julius Rosenberg'in çevresinde, Engizisyon dönemine yakışır cehennemi bir mekanizma

kuruldu.

Bir hürsüz ve bir yalancı! İşte iddia makamının tanıkları! Sayın Jüri üyeleri, şu açıkladıkları olayların ciddiyetine bakın hele! David Greenglass'ı dinlediniz. Şimdi sizlere, Los Alamos kuruluşlarındaki güvenlik işlerinin sorumlusu Albay John Lansdale'in yaptığı açıklamayı okumak istiyorum. Bunu iyi dinlemenizi özellikle dilerim: «Her görevli, çalıştığı servise göre, ayrı renkte bir kimlik belgesi taşımak zorundaydı. Öyle ki, David Greenglass'ın, kendisiyle aynı kimlik belgesini taşımayan görevlilerle konuşması olanaksızdı.

Kaldı ki, bir laboratuvarıdan ötekine serbestçe gidip gelmek yasaktı.» Albay Lansdale'in vardığı sonuç şudur: Bu casusluğu ancak bilim adamı *düzeyindeki* kişiler gerçekleştirmiş olabilir. *Gerçekleri kesin olarak saptamış bulunuyoruz, beyler!* Şimdi size başka bir tanığın yaptığı açıklamayı okumak istiyorum; Amerikanın en büyük atom bilginlerinden doktor Urey'in yaptığı açıklama. Lütfen dinleyin: «Atom bombası hakkında ayrıntılı bilgi edinmek için seksenle doksan arası eser okumak gerekir ki, bunu da ancak bir bilim adamı, ya da bir fizikçi yapabilir.»

David Greenglass ise atom bombası planlarını, koridorlarda pardon, yalnız koridorlarda değil —çeşitli yerlerde— kulağına çarpan konuşmalardan yararlanarak, akıldan çizmiş! Rosenberglerle Ruslar arasında herhangi bir yazışmanın izlerine rastlandı mı bugüne dek? Hayır en ufak bir kâğıt parçası bile bulunmadı. Yine Ruslarla Rosenbergler arasında her-

hangi bir telefon konuşması duyuldu mu? Hayır, en ufak bir şey bile duyulmadı. Rosenberglerin bir defa olsun, Ruslarla üç dakika konuştuklarını gören oldu mu? Hayır, hiç kimse. Sovyet yetkilileri ile Rosenbergler arasında bir ilişki olduğunu gösteren maddi ya da manevi, herhangi bir delil, bugüne dek mahkeme huzurunda açıklanmış değildir. Rosenberg'in Ruslardan yüklü bir para ve zengin armağanlar aldığını söylediler bize. Bunu ispat etmek için de bir masanın resmini ve birtakım eski saatleri, burada sergilediler. Greenglasslar, Rosenberg'in bitmek tükenmek bilmeyen bir serveti olduğuna dair yemin ediyorlar! O halde, Julius Rosenberg, neden David Greenglass'a, ticari ortaklıktan ayrıldıktan sonra, borçlu olduğu bin dolar tazminatı vermedi. Bu *kendisine yol yere bir düşman kazandırmak* demektir. Nitekim öyle oldu. Sayın Jüri üyeleri, Julius Rosenberg'in *atölyesine* ait hesapları, bu dosyanın içersinde bulacaklardır. Müvekkilimin tutuklandığı sırada, bu küçük işyeri iflâsın eşliğinde bulunuyordu. Julius Rosenberg gırtlığına kadar borçluydu. Ruslardan binlerce dolar almak imkânlarına sahip olan bu adam, neden böyle sefalet içinde yaşıyordu, o halde?

Neresinden tutarsanız tutun, suçlamaların ayakta duramayacak kadar zayıf olduklarını, tıpkı güneş altında kar gibi eriyip gittiklerini görüyorsunuz. Rosenberglerin komünist oldukları bile kanıtlanamamıştır!

Sayın Jüri üyeleri, bu dava, en basit hukuk kuralları bile hiçe sayılarak yürütüldü. Ethel

ve Julius Rosenberg için ölüm cezası istemeye nasıl cesaret edilebilir?

Bu isteğin ne kadar aşırı olduğunu anlamak için, Ethel'le Julius Rosenberg'e atfedilen olayların 1944 ile 1945 yılları arasında geçtiğini hatırlamak yeterlidir: Bu dönemde, Rusya ile Amerika Birleşik Devletleri, Hitler Almanya'sına karşı girişilen savaşta, müttefik durumundaydılar.

Eğer böyle bir suç var idiyse, ki biz bunu kabul etmiyoruz. Karı koca Rosenberglere verilmek istenen ceza, bu suçun işlendiği dönemi hesaba katmıyor.

Sözlerime son verirken, talep edilen bu cezanın tek nedeninin bugün, yani 1951 yılında, yurdumuzda hüküm süren siyasal hava olduğunu belirtmek isterim. Bu yolda düşünmek ve davranmak Adaleti bile bile yadsımak demektir!

Sayın Jüri üyeleri, hiçbir kanıta dayanmaksızın, sırf, yapay biçimde yaratılan bir düşüncenin etkisi altında kalarak, iki suçsuz insanı mahkûm mu edeceksiniz?

Amerika Birleşik Devletlerinin ve bütün Amerikan halkının şerefi uğruna, böyle bir şeyi düşünmek bile istemem.

(Kararır. Haberler Merkezi.)

GAZETECİ: Şimdi sizlere, New York «Daily Mirror» gazetesinden Walter Winchell'in verdiği bir haberi okuyorum:

«Atom casusu Julius Rosenberg, gardiyanlarına şu sözleri söylemiştir: 'Daha iki, üç yıl

yaşarsam Sovyet pilotları beni nasıl olsa kur-tarır.'»

(Kararır. Mahkeme Salonu.)

YARGIÇ: Bu suçluların cezalandırılması sorunu, hukuk tarihinde benzeri görülmemiş bir dava olarak karşımıza çıkmaktadır. Yurdumuz bugün, gelmiş geçmiş savaşlara hiç benzemeyen bir ölüm kalım mücadelesine atılmış bulunuyor. Bunu herkese birer birer anlatmak çok güç. Bugünkü koşullar altında, yurdumuzun güvenliğinin her ne pahasına olursa olsun, sarsılmaması gerekir. Bu inancımı da elbet, vereceğim ceza ile kanıtlamak zorundayım. Ethel ve Julius Rosenberg, sizleri bağışlamak, benim yetkimin dışında kalıyor. Bu yaptıklarınızdan ötürü, sizi ancak Tanrı bağışlayabilir. Yasalar uyarınca, 21 Mayıs 1951 tarihinde idam edileceksiniz.

(Kararır. Mahkeme Salonu. Yargıç, David Greenglass suçlu sandalyesinde. Ruth tanık yerinde. David'in Avukatı «figüran» Savcı.)

YARGIÇ: Atom bombası davasıyla doğrudan bir ilişkisi olmayan Morton Sobell, 30 yıl hapse mahkûm edilmiştir. Ruth Greenglass, Savcı'nın da isteğine uyararak, sizi bu davanın dışında bırakmaya karar verdik. Aleyhinizde hiçbir suçlama olmadığı gibi, kocanızın, suçunu itiraf etmeye karar vermesi, sizin sayenizde olmuştur. Yine sizin sayenizedir ki, Amerikan Adaleti, bu korkunç davanın bütün suçlularını birer birer bulup ortaya çıkarmıştır. David Greenglass, siz onbeş yıl hapse mahkûm edil-

diniz. Bu ceza, kefalet karşılığında, beş yıla kadar indirilebilir. Size karşı anlayış göstermem, suçunuzu bağışladığım anlamına gelmez. Suçlarınızın utanç verici olduğuna hiç kuşku yok. Ancak, bu davanın kilit noktası olan suçluları Julius Rosenberg ve karısı Ethel Rosenberg'i adalete teslim etmekle yaptığınız yardımı da hesaba katmak zorundayım. Bu dava hakkında bildiğiniz her şeyi açıklamamız, devlete büyük yarar sağlamıştır. Birçokları gibi siz de, Sovyet Rusya'yı *ideal ülke* olarak görüyordunuz. Ama, doğru yolu bulmakta gecikmediniz. Yaptıklarınıza pişman oldunuz ve sizi bu yola itmiş olanları, adalete teslim ettiniz.

(Kararır. Karanlıkta, gazetecilerin haykırışları duyulur.)

1. SES: Atom casusları Rosenberglerin mahkûm edildiğini yazıyor!
2. SES: Rosenberglerin idama mahkûm edildiğini yazıyor!
3. SES: Rosenberg davasına ilişkin tüm ayrıntıları yazıyor!
2. SES: Rosenberglerin elektrik sandalyesinde can vereceklerini yazıyor!
1. SES: Rosenberglerin pek yakında elektrik sandalyesine gönderileceğini yazıyor!
3. SES: Rosenbergler için elektrik sandalyesine karar verildiğini yazıyor.

(Haberler Merkezi.)

GAZETECİ: Oldsurdiac arabalarının son modeli piyasaya çıkmıştır:

Oldsurdiac'ın, benzeri yoktur dünyada. Bir parmak kalınlığında krom *kaplama* en uzun kuyruklu, en fiyakalı *araba*. Irza geçmek suçundan ölüme mahkûm edilen zenci Willy MacGee, bugün idam edilmiştir. New York'tan bildiriliyor: Casusluk suçundan ölüme mahkûm edilen Rosenberglerin temyiz istemi bugün kabul edilmiştir.

(Cezaevi. Ethel, Julius ve Avukat.)

AVUKAT: Temyiz istemi kabul edildiği andan itibaren, idam kararı otomatik olarak ertelenir. Nitekim istemimiz kabul edildi, Julius.

JULIUS: Bu, bize kaç günlük bir ömür kazandırır acaba?

AVUKAT: Göreceksiniz, Yargıtay kararı bozacak. Davaya yeniden bakılacak.

JULIUS: Evet aynı yargıçlar tarafından. Ya da onların benzerleri tarafından.

AVUKAT: İdam kararı, kamuoyunun bir kısmını sizin lehinize çevirdi, Julius!

JULIUS: Kamuoyunun bir kısmı. Doğru.

(Sessizlik. Birden haykırır.) Şimdi de karımı idam edecekler!

AVUKAT: Bir komite kuruldu Julius. «Rosenberg Davasını Adalete Bağlama Komitesi.» Amerika'nın her yerinde, bu komitenin kolları faaliyete geçti. Bu kuruluşa katılanların sayısı gittikçe artıyor.

ETHEL: Bu çok önemli bir şey, Julius. Tek kurtuluş çaremiz.

JULIUS: Biz burada, Sing Sing'de, ölüm sarayı adı verilen bu yerde ölümü beklerken, komiteler başkanlarını, sekreterlerini, muhasebecilerini

seçedursunlar bakalım!

Karımı da buraya getirdiler. Kocasına kavuşsun diye değil, doğal olarak. Sırf elektrikli sandalyesine yakın olsun diye. Kantinden yedi dolarlık alışveriş hakkımız var. Ama bütün aldıklarımızı o gün içinde yiyip bitirmek zorundayız. İdare, yemek artıklarına izin vermiyor! *Hakları da var.*

ETHEL: Anımsıyor musun, Julius, bazı günler *atölyeden*, üzüntüden bitkin bir halde dönerdin eve: «Her şey kötü gidiyor» derdin.

Sonra otururdun öyle, şimdi yaptığın gibi. Ben de sana yaklaştım, aynen böyle. Bazen uzun süre, öylece konuşmadan dururduk. Sonunda, başımı kaldırdığın zaman...

(Julius başını kaldırır, acıklı bir gülüşle).

JULIUS: Başımı kaldırdığım zaman; «Şimdi daha iyiyim» derdim.

ETHEL: Şimdi, daha iyi misin, Julius?

JULIUS: Hayır, Ethel.

ETHEL: Dün ziyaret sırasında, oğlumuzu suçsuz olduğumuzu ve bunu kanıtlayacağımızı, kendisinin de bize yardım edebilmesi için bir an önce büyümesi ve güçlenmesi gerektiğini anlattım.

JULIUS: O büyüdüğü ve güçlendiği zaman, biz idam mahkûmlarının gömüldüğü yerde, toprağın altında çürümeye yüz tutmuş olacağız. Bak, Ethel... Beni dinle. Bu adamlar, adaleti hor gördüler. Onu oluşturan tüm değerlere karşı saygısızlık gösterdiler. Onlar da, ancak hor görülmeye lâyıktır. Ben senin hayatını kurtarmanı istiyorum, Ethel. Senden istedik-

lerini yap. İtiraf et, istedikleri, isteyebilecekleri her şeyi söyle. Bu itiraflar, onlara karşı beslediğin aşağılama duygusunun parlak bir ifadesi olsun!

ETHEL: Bunu bana söyleyen sen misin? Sen, ha?
JULIUS: Senin yaşamaman gerek, Ethel. Mutlaka yaşamaman gerek!

ETHEL: *(Bitkin)* Bana ölmemem için bir öneride bulundular, Julius: Bunu bana kendileri önerdiler! Mahkemede yargıcın sözlerini söyledün. Kocamın hayatına karşılık, bana kendi hayatımı bağışlamayı öneriyorlar.

JULIUS: *(Sevinç içinde yüzerek)* Yaşayacaksın, Ethel!

Yaşayacaksın!

ETHEL: Yaşamak, ama nasıl! Gündüzlerim umutsuz, gecelerim huzursuz geçecek. Sevgili yüzün hep gözlerimin önüne gelecek, tatlı sesi hep duyar gibi olacağım.

JULIUS: Emmanuel, ona yaşamasının gerekli olduğunu söyleyin.

AVUKAT: Sizi dinliyorum ve sizi anlıyorum, Ethel. Ama Julius haklı. Yalancı tanıklar karşısında, yobazlığın, yalanın, *hoşgörmezliğin* karşısında kendinizi, bugüne dek hayatınıza yön vermiş olan ilkelerin hiçbirine, bağlı duymak zorunda değilsiniz artık.

ETHEL: Söz konusu yalnız ben olsaydım, kendimi bağlı hissetmezdim!

AVUKAT: Söz konusu olan, siz ve çocuklarınız!

ETHEL: *Kandıracı* olan da bu ya, Emmanuel! Siz bunu duymuyor musunuz, siz ki her şeyi anlarsınız? Onların kurduğu tuzak bu işte: Beni, kendimden ve çocuklarımdan başka hiç-

bir şey düşünemez hale getirmek. Beni, hakları bizim gibi ellerinden alınmış şu milyonlarca insanı göremeyecek ve kimsenin gözüne çarpmadan, yaşamlarını sürdürmekten başka bir amaçları olmayan şu milyonlarca Rosenberg ailesini düşünemeyecek, bir hale getirmek istiyorlar. Nedeni de şu: Bir parçacık mutluluktan başka bir istekleri olmayan bu milyonlarca aile, faşizme karşı çıkıyor. Senatör McCarthy konuştuğu zaman radyolarını kapatıyorlar. Senatör McCarthy de bunu biliyor ve bundan hoşlanmıyor, buna tahammül edemiyor. İşte bu yüzden, Amerika'ya hükmetmek amacıyla olan Senatör McCarthy ile arkadaşları, bu ailelerden, bu Rosenberg çiftlerinden bir tanesini seçerek, suçlu ilân ettiler. Herkese ibret olsun diye. Kendileri gibi düşünmeyen herkesi susturmak için! Onları titretmek için!

Onlara da, Senatör McCarthy'nin haklı olduğunu ve Amerika'yı tek başına kurtaracağını söyletmek için! İşte bu yüzden, ağzımızdan itiraf koparmaya çalışıyorlar. Zafirlerinin tamam olması için bizim, benim itiraflarıma gereksinimleri var!

İstedikleri kadar suçlu olduklarını haykırınsınlar, Rosenberglar itiraf etmedikçe, Amerikalıların ve bütün dünyadaki erkeklerin ve kadınların kafasında sonsuza dek bir kuşku kalacaktır.

Bu kuşku ne kadar ufak, ne kadar belli belirsiz olursa olsun, Senatör McCarthy'nin zafirini tehlikeye düşürecektir! Biz düşmanlarımızın oyununa gelecek olursak, belki de, öz-

gürlük uğruna yapılan bu mücadele sonsuza dek yitirilmiş olacak. Onlar gibi düşünmeyenler, işten çıkarılacak, haklarında kovuşturma yapılacak, hapse atılacaklar. Onların muhtaç olduğu bu itiraflar, bu yalanlar bizim hayatımızı kurtaracak. Ama Amerika'daki özgürlüğün de sonu gelmiş olacak. Julius, bugüne dek uğrunda yaşadığımız bütün inançların sonu, bizim, seninle benim dünyamızın sonu demektir bu!

O halde?

(Julius başını kaldırır.)

JULIUS: Başımı kaldırdığım zaman: «Şimdi daha iyiyim» derdim.

ETHEL: Şimdi daha iyi misin, Julius?

JULIUS: Daha iyiyim, Ethel.

ETHEL: Bana kendi gücünden, kendi gururundan vermiştin, Julius, unutma.

JULIUS: (Gülümseyerek) O kadar çok vermişim ki, bende artık kalmamış, anlaşılan. Evet Emmanuel, şimdi yeniden mücadeleye başlıyoruz. Amerikan yasaları, size bilinmeyen kaynaklar vaadediyor herhalde, değil mi?

AVUKAT: Bütün hukuk kurallarını, sonuna dek zorlayacağım!

JULIUS: Her oturumda, birkaç milyon Amerikalı daha, Rosenberg davasının gerçek anlamını öğrenmeli.

AVUKAT: Öğrenecekler! Ve gittikçe güçlenen kamuoyu karşısında hükümet, böyle bir kararı uygulamaya cesaret edemeyecek. Rosenberglar, elektrik sandalyesine oturmayacaklar! Kazanıncaya dek mücadele edeceğim, Julius!

JULIUS: Biz de, kazanıncaya dek mücadele edeceğiz. Ama bu, Rosenberglerin elektrik sandal-yesine oturmayacakları anlamına gelmez.

I. MÜFETTİŞ: Vakit tamam.

(Ethel, Julius'a gülümser. Julius da Ethel'e gülümser.)

JULIUS: Teşekkür ederim, Ethel.

ETHEL: Julius, teşekkür ederim!

(Her Müfettiş, kendi sanığını alıp götürür.)

(Avukat yalnız kalır.)

(Karanlık)

(Radyo stüdyosu.)

GAZETECİ: Şu anda New York'tan gelen önemli bir haberi veriyoruz. Rosenberglerin avukatının istemi reddedilmiştir. Şimdi de haftanın solistiyle başbaşa: Nat King Cole ve istekleriniz.

(Yargıcın yazıhanesi. Yargıç oturduğu yerde yazı yazmakla meşguldür. Savcı, elinde bir kâğıtla girer.)

SAVCI: İyi akşamlar.

YARGIÇ: İyi akşamlar.

SAVCI: İdam hükmü Temyiz isteminin reddedildiği ilan edilir edilmez, uygulanacak. (Kâğıdı yargıca uzatır. Yargıç okur, imzalar ve savcıya verir.) Gazeteleri okudunuz sanırım.

YARGIÇ: Gazeteleri hergün okurum. Bir sabah bir de akşam gazetesi.

SAVCI: Ben temyiz isteminin reddedildiği günden beri Rosenberg davasını *diline* dolayan o bilinen gazetelerden bahsediyorum.

YARGIÇ: Altı aya kalmaz Rosenbergler unutulur.
SAVCI: Rosenbergler lehindeki af dilekçesini imzalayan o elli bin kişi bu işi bu kadar çabuk unutulurlar mı sanıyorsunuz?

YARGIÇ: Amerika Birleşik Devletleri'nde iki yüz milyon Amerikan yurttaşı var.

SAVCI: Elli bin kişinin imzası, beş yüz bin Amerikalı'nın içinde kuşku uyandırdığını gösterir.

YARGIÇ: Bu Amerikalıların beni ilgilendireceğini sanıyorlarsa; aldanıyorlar.

SAVCI: Profesör Einstein, Amerika Birleşik Devletleri Cumhurbaşkanı'na bir mektup yazmış. Rosenberglerin suçluluğunun ispat edilmediği kanısında.

YARGIÇ: Kendisi de Yahudi olan Profesör Einstein, iki Yahudi casus hakkında af dileğinde bulunmaktan kaçınmalıydı. Böyle bir dayanışma tehlikelidir. Bu gibi davranışlar, Yahudi aleyhtarlığına yol açar.

SAVCI: Olabilir.

YARGIÇ: Rosenberglerin suçluluğuna olan inancınızın, onların itiraflarını gerektirmeyecek kadar sağlam olduğunu umarım.

SAVCI: Suçluluklarından emin olmadığım insanlar hakkında ölüm cezası istemek âdetim değildir.

YARGIÇ: O halde kendinize gereksiz sorular sormayın. Aksi halde siz de günün birinde idama kadar götürdüğünüz insanlar hakkında af dilekçeleri imzalayacak aşamaya gelirsiniz. Bu biraz gülünç olmaz mı?

SAVCI: Mesele, yalnız bu dilekçelerden ibaret değil. Dün Şikago'da yapılan bir mitinge beş bin kişi katıldı.

(Susku.)

YARGIÇ: Nereye varmak istediğinizi anlayabilir miyim?

SAVCI: Hiçbir yere, Yargıç bey, inanın bana.

YARGIÇ: Belki de, Rosenberglerin affı için Yargıtay'a bizzat başvurmamı istiyorsunuz. Yargıtay da bu casusluk davasının yeniden gözden geçirilmesini reddettiği takdirde, belki de Amerika Cumhurbaşkanına çıkıp son dakikada, bir af kararını gerekli bulduğumu bildirmemi bekliyorsunuz.

SAVCI: Böyle bir şey düşünmediğimi bilirsiniz.

YARGIÇ: Kamuoyuna başvurular... Mitingler... Af dilekçeleri... Bütün bunlar bir Amerikan yargıcını sarsmaya, yüreğini yumuşatmaya, onu vicdan azabı içinde bırakmaya yetiyor demek. Ne günlere kaldık, Tanrım!

SAVCI: Rica ederim, Yargıç bey.

YARGIÇ: Yanılıyorsam, söyleyin bana.

SAVCI: Yanılıyorsunuz, efendim.

YARGIÇ: Rosenberglerin suçlu olduğuna hâlâ inanıyor musunuz?

SAVCI: Hükümetin ileri sürdüğü kanıtlar hâlâ sağlamlığını kaybetmiş değildir gözümde.

YARGIÇ: Komünistler, halk psikolojisinden yararlanmakta ustadırlar, dostum. Yiğınları harekete geçirme sanatı Moskova'da, bilim olarak öğretiliyor. Belki savcılarını yola getirme usullerini de öğretiyorlardır. (Yargıç, Savcıyla eğlenmektedir. Savcı zoraki bir gülüşle karşılık verir.) Pek iyi görünmüyorsunuz. Biraz dinlenmelisiniz dostum.

SAVCI: Evet biraz dinlensem iyi olacak.

YARGIÇ: Hayırlı akşamlar. Roman okumaya niyetiniz varsa, casusluk romanı olmamasına özellikle dikkat edin.

(Kararır. Haberler Merkezi.)

GAZETECİ: Yargıtay, Rosenberg davasının yeniden gözden geçirilmesini reddetti. Ethel ve Julius Rosenberg için, Amerika Cumhurbaşkanı'nun affına sığınmaktan başka çare kalmamıştır.

(Kararır.)

(Yargıcın odası. Yargıç, Avukat. Avukat elindeki kâğıdı sallıyor.)

AVUKAT: Bu bir mucize, Yargıç bey. Gerçekten bir mucize. Okuyun, lütfen okuyun şunu.

(Yargıç kâğıdı alır ve okur.)

YARGIÇ: Bu bir fatura. Peki, ne ilgisi var?

AVUKAT: Bu Rosenberglerin masalarını bizzat satın aldıklarını kanıtlayan faturanın bir kopyası. Macy mağazasının hesapları arasında bulunan faturanın kopyası.

YARGIÇ: Peki, bu sizce neyi kanıtlıyor?

AVUKAT: Bu masanın Rosenbergler tarafından satın alındığını.

YARGIÇ: Bu ayrıntıyı bu kadar önemli mi buluyorsunuz?

AVUKAT: 28 No.lu maddi suç kanıtını oluşturan masa resmini, şimdi ayrıntı olarak mı nitelendiriyorsunuz? David Greenglass'la karısının, bu masanın Rosenberglere Ruslar tarafından verildiğini iddia ettiklerini unuttunuz mu?

YARGIÇ: Mümkündür.

AVUKAT: Mümkündür, ne demek? Kesin bu. Rosenberglerin Ruslardan armağan almadıklarının kanıtı işte. Aynı zamanda David Greenglass'ın yalan söylediğinin de kanıtı.

YARGIÇ: Herkes günün birinde yanılabilir.

AVUKAT: Atom bombası planlarını ezbere çizen bir kişi yanılmış olamaz.

YARGIÇ: Biraz aceleci bir düşünce tarzı, üstadım.

AVUKAT: Hepsi bu kadar değil. Şimdi beni dinleyin, lütfen. Harry Gold şu meşhur Harry Gold, David Greenglass'la, Albuquerque'de 3 Haziran 1945 tarihinde, saat üçle dört arasında buluştuğunu söylemişti, değil mi?

YARGIÇ: Öyle sanıyorum, evet.

AVUKAT: Sonra, yine kendi ifadesine göre, trene bindi ve 5 Haziran 1945'de Yakovlev adındaki Rusla buluştu, değil mi?

YARGIÇ: Öyle olacak.

AVUKAT: Harry Gold yalan söyledi, Yargıç bey. İşte size bir tren tarifesi. Harry Gold, New York'a ancak, 6 Haziran çarşamba günü saat 20'yi 20 geçe varmış olabilir.

YARGIÇ: Gününü şaşırması olacak, herhalde. Hepsi bu kadar.

AVUKAT: Üstüste bu kadar yanılımlar, bu kadar unutkanlıklar, biraz fazla olmuyor mu Yargıç bey? Bence çok fazla. Sizi bu yeni olguları da dikkate almaya ve bunları Adalet Bakanlığı'na bildirmeye çağırıyorum.

YARGIÇ: Artık çok geç.

AVUKAT: Artık çok geç, ne demek? Rosenberglere şimdiden ölmüş gözüyle bakıyorsunuz. Elektrik sandalyesine oturdukları anda bile, Cumhurbaşkanı'nın affına ulaşabileceklerini un-

tuyorsunuz, galiba.

YARGIÇ: Son dakikada sahneye konan bu gibi teatral numaraların müvekkillerinize fazla bir yarar sağlayacağını sanmıyorum, üstadım.

(Kağıtları alır.) Ama siz aynı fikirde olmadığınızınza göre, bu tren tarifesini ve Macy mağazasına ait bu faturayı Adalet Bakanlığı'na ulaştıracağım. (İki adam bir süre bakışırlar. Kararır. Alkış sesleri. Spotlar, bir demec vermektedir.)

SENATÖR: Sevgili Amerikalı kardeşlerim. Davamız zafere ulaşmak üzere. Bozguncular her gün yeni yeni öldürücü darbelerle uğruyorlar. Bu da sizin sarsılmak bilmeyen yurtsever davranışlarınızla bizi desteklemeniz sayesinde oluyor. Bizim amansız mücadelemiz sayesinde oluyor. (Alkışlar.) Hepsinin maskeleri birer birer düştü. Özellikle, o sembolik çiftin—şu uğursuz Rosenberglerin—bütün foyaları ortaya çıktı. Yakında elektrik sandalyesinin üzerinde, ayak tabanlarından başlayarak, kulak arkalarına varıncaya dek onları tatlı tatlı gıdıklayan binlerce voltluk elektrik akımının zevkini tadacaklar. (Gülmeler.) Kardeşlerim, şimdi sizlere, bana iletilen küçük bir şiiri okuyacağım. Bu şiiri iyice ezberlemenizi ve çocuklarınıza da ezberletmenizi istiyorum. İşte:

«Rosenberglere kebab gibi
Kızarmalı elektrik sandalyesinde.
Yoksa kırk dokuz yıldızlı sancak
Sere serpe dalgalanamayacak.»

KALABALIK :

Rosenbergler kebab gibi
Kızarmalı elektrik sandalyesinde.
Yoksa kırk dokuz yıldızlı sancak
Sere serpe dalgalanamayacak.»

(Alkışlar ve Amerikan askeri marşı çalınır. Kararır. Ethel, Julius, Avukat; aydınlanır.)

AVUKAT: Şimdi birçok ülkede Rosenberg komite-
leri var. Alaska'da, Kanada'da, Çin'de, Hint
Adalarında, Fransa'da, İtalya'da, İngiltere'de,
Çekoslovakya'da, Yeni Zelanda'da, Avustural-
ya'da, Belçika'da, Macaristan'da, Polonya'da
ve İzlanda'da.

JULIUS: Ve şu duvarın arkasında da elektrik san-
dalyesi bekliyor.

AVUKAT: Onbir mezhepten bin beş yüz rahip
Cumhurbaşkanına başvurarak, sizin için af is-
teminde bulundular.

ETHEL: Buna rağmen, iki suçsuz insan ölecek.

AVUKAT: Fransa'dan seksen bin kartpostal, Baş-
kan Eisenhower'ın adresine gönderildi.

JULIUS: Daha gençiz, ölmek için çok gençiz.

AVUKAT: Elçiliklerin, Amerikan Konsoloslukları-
nın önünde gösteriler yapıyor.

ETHEL: «Biz, herkesin ekmeğini alınteriyle kaza-
nabileceği, barış içinde bir dünyanın kurul-
masına adanmıştık kendimizi...»

AVUKAT: Papa XII. Pius, cezanızın hafifletilmesi
için Cumhurbaşkanına başvurdu.

ETHEL: Ve çocuklarımız yetim kalacak.

AVUKAT: Ford fabrikalarındaki işçilerden elli ye-
di bin kişi Eisenhower'e telgraf çekti. Zenci

Paul Robeson toplantılarda sizin için şarkılar
söylüyor. Grevcilerden bir grup, adaleti sa-
vunmak için Beyaz Saray'ın önünde sürekli
olarak nöbet tutuyor. Gece gündüz: Rosen-
bergler ölmemeli, diye haykırıyorlar.

JULIUS: Amerikan halkı bizim hayatlarımızın
bekçisidir, biliyorum. Ama ne yazık ki gerçek-
ler Amerikan halkından gizlendi. Hürriyet
Abidesi'nin yüzü kalın bir peçeyle örtüldü. Bu
peçe öylesine kalın ki, özgürlüğün yüz çizgile-
ri bile seçilmiyor artık.

(Savcı girer.)

SAVCI: Julius ve Ethel Rosenberg...

AVUKAT: Af değil mi? Eisenhower onları bağış-
ladı, değil mi?

SAVCI: Dün Yargıç Douglas tarafından verilen
idamı erteleme kararını, Yargıtay bu akşam
bozdu. Adalet Bakanlığı bunun üzerine af di-
leşini Başkan Eisenhower'e ulaştırdı. Bundan,
yirmi sekiz dakika sonra, Cumhurbaşkanı mü-
dahale etmeyi vicdanına aykırı bulduğunu
bildirdi. Şimdi saat dört. Ethel ve Julius Ro-
senberg, bu akşam saat 8'de idam edileceksi-
niz.

AVUKAT: Yirmi sekiz dakika. Bu iki yurttaş ya-
şamalı mı, ölmeli mi? Amerika Cumhurbas-
kanına, buna karar vermek için yirmi sekiz
dakika yetti demek.

SAVCI: Ethel ve Julius Rosenberg, Adalet Bakanı
ile Amerika Cumhurbaşkanının, şu anda Be-
yaz Saray'da toplantı halinde olduklarını size
bildirmekle görevliyim. İtiraf etmenizi bekli-
yorlar. Af dileğiniz henüz kesinlikle reddedil-

miş değildir. Size daha fazla bilgi verecek durumda değilim. Yalnız, bu söylediklerim üzerinde son bir defa düşünmeniz için size yalvarırım.

JULIUS: Ethel, sevgilim, senin yaşamını ne kadar isterdim. Mike'la Robby'nin büyüdüğünü görmeni ne kadar isterdim.

ETHEL: Julius, sevgilim senin yanında yaşlanmayı ne kadar isterdim.

SAVCI: (*İnsancıl.*) Bay ve Bayan Rosenberg...

ETHEL: Evet, Savcı bey?

SAVCI: İsterim ki...

JULIUS: Ne isterdiniz, Savcı bey?

SAVCI: Ben gaddar bir insan değilim. Yalnızca görevimi yaptığımı sanıyorum. Sizin ölmenizi istemiyorum. Neden isteyeyim böyle bir şeyi? Televizyonda, Vaşington'da Beyaz Saray'ın önünde bağrışan, yalvarıp yakaran, ağlaşan on bin kişilik bir kalabalığı seyrettim. En ön sırada iki çocuk vardı: Sizin çocuklarınız...

ETHEL: Mike'la Robby. (*Ağlar. Julius onu koluy-la sarar.*)

SAVCI: Ne olur iyi düşünün, Bay ve Bayan Rosenberg. Yalvarırım size.

JULIUS: Emmanuel, dostum, siz ki artık kardeşimle sayılırsunuz, bizim suçsuz olduğumuzu biliyorsunuz. Ama itiraf ettiğimiz takdirde, ne olacağını da biliyorsunuz.

ETHEL: Savcı bey, Tanrıya inanıp inanmadığınızı bilmiyorum. Biz inanıyoruz. Vaktiyle çölde yaşayan küçük bir kavime sözlerini duyuran, o yüce Tanrıya inanıyoruz biz. İşte bu Tanrının huzurunda, suçsuz olduğumuza yemin ederim, Savcı bey.

JULIUS: Tanrının ve bütün insanların huzurunda, bu gerçeği açıklamak zorundayım, Savcı bey: Biz tamamiyle suçsuzuz. Korkunç bir mekanizmanın kurbanları olduk. Çocuklarınıza karşı, birbirimize karşı ve insanlığa karşı duyduğumuz sevgiden ötürü, «bu gerçeğe sınırsız sarılmak zorundayız. Gerekirse ölüme kadar.» Size ve benzerlerinize gelince, iki suçsuzun ölümünün, ilerde uykularınızı kaçırmamasını dilerim.

SAVCI: Nasıl isterseniz. Daha dört saatiniz var...

(*Savcı çıkar.*)

ETHEL: Emmanuel, ölürlen ne olur, fazla acı çekirtmesinler bana.

AVUKAT: Acı çekmeyeceksiniz, size yemin ederim.

ETHEL: Çocuklarımız, Emmanuel, çocuklarımız ne olacak?

JULIUS: Emmanuel, çocuklarımız bizim gözbebeğimiz, bizim gururumuz, bizim en değerli varlığımız. Onları bütün kalbinizle sevin ve koruyun. Ruhça ve kafaca sağlam yetişmelerini sağlayın. Bunu yapacağınızdan eminim zaten. Ama babalık gururum beni böyle konuşmaya yöneltiyor. Emmanuel, dostum, kardeşim, ben oğullarımı dünyada her şeyden çok severim.

AVUKAT: Sizin oğullarınız benim oğullarımdır artık, Julius.

ETHEL: Emmanuel, «Amerikan faşizminin ilk kurbanları olduğumuzu dünyaya ilan etmenizi istiyorum.»

AVUKAT: Bunu her yerde tekrar tekrar söyleyeceğim!

ETHEL: Amerikan halkı büyük bir halktır. Er geç,

onu yanlış yola sürükleyenleri başından def-
edip, gerçek özgürlüğüne yeniden kavuşacak-
tır.

JULIUS: Oğullarımıza, masum olduğumuzu ve bu
davranışımızla, vicdanımızın sesine uyduğuşu-
muz söyleyin. Başka türlü gelmezdi eli-
mizden.

AVUKAT: Evet, Julius evet.

(Avukat uzaklaşır. Ethel ve Julius spotların
altında, yalnız kalırlar.)

ETHEL: Seni seviyorum, Julius.

JULIUS: Akşama görüşürüz, Ethel. (Ethel'i kolla-
rının arasına alır. Kararır. Spotlar, Savcıyı ve
Müfettişleri aydınlatır. Savcı son derece he-
yecanlıdır.)

SAVCI: Ölüm hüccresinin kapısına özel bir telefon
yerleştirildiğini biliyorlar mı?

I. MÜFETTİŞ: Biliyorlar.

SAVCI: İkisinden biri, son anda telefonu kullan-
mak istediği takdirde, cellatın idamı erteleme
emri aldığı biliyorlar mı?

II. MÜFETTİŞ: Biliyorlar.

SAVCI: Buna rağmen, hâlâ şu dakikaya kadar te-
lefonu kullanmadılar!

I. MÜFETTİŞ: (Saatine bakarak) Julius Rosen-
berg telefonu artık hiç kullanamayacak.

SAVCI: Hayır... Hayır...

II. MÜFETTİŞ: Yönetmelik uyarınca, vücuduna
üç defa elektrik akımı verilerek, saat 20,04'te
hayatına son verilmiştir.

SAVCI: Ama Ethel Rosenberg için geç değil da-
ha!.. Telefon edebilir daha!

I. MÜFETTİŞ: Hiç sanmıyorum, Savcı bey. Ken-

disi şu anda, elektrikli sandalyeye oturtulmuş
bulunuyor.

SAVCI: Ama daha edebilir... Zaman var... Zaman
var daha.

I. MÜFETTİŞ: Cellat Joseph Farrell üç yüz dolar
alacak bu iş için. Deri maskeyi Ethel Rosen-
berg'in yüzüne geçiriyor şu anda.

SAVCI: İtiraf etse ya! İtiraf etse ya!

II. MÜFETTİŞ: Başlığı başına geçiriyorlar... Elek-
trotrları bacağına bağlıyorlar... Cellat uzakla-
şıyor.

I. MÜFETTİŞ: Saat 20,11. Tamam. Oldu.

SAVCI: Ölümün eşliğinde, telefona elini sürmedi.
Cellatın karşısında irkilmedi. Şu anda, şu an-
da öldü Ethel Rosenberg. Öldü Julius Rosen-
berg. Her ikisi de öldü ve ben yaşıyorum.

(Yavaşca kararır.)

LILLIAN HELLMAN

ŞARLATANLAR DÖNEMİ

Amerika, İkinci Dünya Savaşı'ndan yeni çıkmıştı. Başka bir savaşa girdi... bir «soğuk savaş»a. Bu savaşta düşman Faşizm değildi artık, Komünizmdi. Senatör McCarthy, çok sayıda devlet memurunun ve sanatçının Komünist olduğunu ileri sürdü, bu konuda elinde belgeler bulunduğunu açıkladı... Temsilciler Meclisi'nde bir «Amerika'ya Karşı Çalışmaları Araştırma Kurulu» oluşturulmasını sağladı.

Bir «cadı avı» başlatılmıştı artık. Kurul, ünlü sanatçıları sorguya çekiyor, kara listeler düzenliyordu. Listelere girenler hiçbir yerde iş bulamıyordu. Kurul önünde tanıklık edenlerin bazıları cezaevini boyluyordu. Bazı sanatçılar, Kurul'la işbirliği ettiler; bazı sanatçılar ise, Anayasal haklarına sığınarak onurlu bir direnişi sürdürdüler... Bu sanatçılardan biri, oyun yazarı Lillian Hellman'di. «Şarlatanlar Dönemi», o yılları bütün çıplaklığıyla, acılığıyla veren çarpıcı bir anılar kitabıdır.

40 lira

PILHES - IMBROHORIS

GERÇEĞİN ARKASI

Tarihin ilgi çekici kişileri, ilgi çekici olayları... «Gerçeğin Arkası» bu kişileri, bu olayları anlatıyor... Ama bir tarih kitabı gibi değil... Monte Carlo Radyosu'nun en beğenilen programlarından birini, «Toute la Verite»yi hazırlayan Pilhes — Imbrohoris ikilisi, mikrofonda anlattıklarını yazıya döktüler ve elinizdeki ilginç kitabı ortaya çıkardılar... Bu sayfalarda, bugüne kadar size verilen bilgileri değil, «Gerçeğin Arkası»nı bulacaksınız.

Sicilya Çıkarması ve Mafia / «Odessa» Şebekesi / Sacco ile Vanzetti / «Cagoule» Komplosu / Arap Lawrence / Şehit Köy / Rasputin / Hiroşima / «Bounty» İsyancıları / Uzun Bıçaklar Gecesi / George Sand / Uzun Yürüyüş / Adolf Eichmann'ın Yakalanışı / Ku Klux Klan / Sharon Tate'in Öldürülüşü / Deli Pierrot / Vidocq / Karindeşen Jack / Toulouse-Lautrec / Kennedy'nin Ölümü / Eva Braun ve Hitler / Fransız Sosyalist Başkanı Jaurès'in Öldürülüşü / Kanlı Kontes / Büyük Baskın / Potemkin Zırhlısı / En Büyük Demiryolu Kazası / Laval'in Dâvâsı ve Ölümü / Titanic Faciası / Fransa Cumhurbaşkanı Doumer'in Öldürülüşü.

ve

ROSENBERGLER DÂVÂSİ

50 lira

